

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyéltől pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés felvesztetik s pontosan és jutányosan közöltetik.

Végére jutandván e hónappal a felév, bizodalmas tisztelettel vagyunk figyelmeztetni bátrak a két testvér hazai olvasó közönséget, hogy kik kettős lapunknak eddigi munkasoztályosi és levelezői mellett jeles több közredolgozó által becsesbitendő s julius elejétől kezdetét veendő 2dik felévi folyamára, Medárdvásárkor fel nem küldék az előfizetést, — azt gyors- vagy szorgalomkocsin, vagy más biztos alkalom által hozzánk (uri-utca 453. sz. Trattner-Károlyi ház 1ső emelet) méltóztassanak intézni — ezek hiányában pedig a lakásukhoz legközelebb eső posta-hivatalnál rendelkezni. Kettős lapunk felévi ára marad az előbbi, t. i. Budapest en borítékosan s házhöz küldve — ugyszinte postán is 6 pfrint; borítékalanul pedig szinte házhozküldve 5 pfrint. A cs. kir. örökös tartományokba valamint külföldre járatandó példányok iránti megrendelés csupan a bécsi cs. kir. főpostahivatalnál történhetik meg.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Az erdélyi jégkármentő-egyesület ügyviselői; halálozás; eskü: vallás-erkölcsi és társadalmi szempontból; Gömör és Zemplény megyék közgyűlése; horvátországi dolgok; zágrábmegyei közgyűlés; erdélyi ügyek; Felső-Fejér, Zaránd s t. megyei közgyűlés; maros-vásárhely botrány; dézsi hírek; énekiskolai próbatétl-hangverseny; a testgyakorló intézet részvényesinek közgyűlési határideje; budapesti napló.)

Portugália. (Adatok a Minho tartományban kiűtött aprilisi lázongó mozgalmakról; Coimbra hírek a portói s egyéb vidéki zendülésről.)

Anglia. (A gabnabill feletti első vita a felsőházban; Wellington hg veszélytől megmentése.)

Franciaország. (Hírek Bugeaud marsall lemondása s Aumale kr. herceg algéri alkirályságáról; a költészetet felelti tanácskozás; elegy.)

Engyelország. (A katonai kormány legújabb rendelete Krakóban; Czartoriszky hg és javai; elegy.)

Törökország. (A szultán és kíséretének tengeri kalandos utazása.)

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Revisnyeji Reviczky Imre 7 személyes táblai ülnök hitvese szül. esicseri Orosz Eleonóra f. május 27kén délutáni egyedfétkor Laczházánitítás közben 1 kéregető koldustól megjédt lovaitól elragadt kocsijából kirongván erőndus lelkét visszaadá Teremtőjének példás élete 44dik s boldogító házasságának 23dik évében. Benne vigasztalhatlan férje földi üdvét, mindenét, István és Anna gyermekei pedig a leggyöngédebb, legönfeláldozóbb anyát s örökre kipótolhatlan nemtől, rokonis ismerőji neme egyikkötő gyöngyének vesztét keserűk. Hídeg tetemei maj. 29dikén takarítottak el Pest megye Izsák mezővárosa sírkertében. Aldás lebegjen a dicsőültnek porain!

A cs. kir. megerősítést nyert erdélyi kölcsönös jégkármentő társaság kormányja Ausztriára s Morvára főügynökévé bécsi nagykereskedő Zimmer D. és társát Bécsben, brüni főügynökévé Ellinger M., sziléziai főügynökévé Fritsche Móríc urat, Erdélyben pedig Krasznamegyében ügynökévé Veres Miklós urat nevezte ki.

Eskü vallás-erkölcsi és társadalmi szempontból. Oly erkölcsi világrendet szeretnék én, melyben gondolat és tény, érzelem és annak kifejezése nem elkeneknének, hol a kedély érzelmek a szem sugáriban, az agyban élő igék az ajkakon teljesen hű tolmácslat s fordításban jelentkeznek. Mi szép is volna tökélyes erkölcsi viszonyban, a velünk rokon lényekkel teljes öszhangzásban élni s róluk bizton föltehetni: hogy olyak, minőknek látszanak; hogy, mit igaznak, szépnek és jónak ismérnek: azt közleni készek is híven és igazán. Imaszertő ohajtások szállnak ezen állapot felé naponként a jobbak kebléből, eljövendőseért esdők. Ah! de ez talán csak álomkép, jámbor ohajtás vagy az emberiség virágainak kelyheiből lezuhant ábrándcsepp, arra szolgáló, hogy enyhítse a jobbak szeblét után sovárgó szomját. Vagy ha több... majd csak nagy idő múlva bekövetkező világrend, minek koránycsillama még csak bágyadtan reszketi át az erkölcsiség borús látkörét. Mert szomorú, de igaz, miként még az emberek, de igen sokszor hazudni is tudnak, olykor mást mondanak mint érzene, és színlének hogy másokat behálózhasanak. A tettetés átkos művészete a legnagyobb tulságra van víve. Bizalom, egyeneség? szavak mint lepék csillogó színekkel, fényeket csak egy napig tartják meg. Öszintéség? szótárban haszatalanul helyt foglaló hazug szó, csába fuvolahang, hazug mint máz a hölgyarczon. Le van vetkezve az erkölcs- s igazságszeretet. Meg van hamisítva gondolatink s érzelmink közlésének létege, ezen nagy szellemi kápos: ekként föl van dúlva az egység, mit annak eszközölni kellene. —

Ily előzvények után ki volna, ki általában rosszszalhatná, ha kétkednek az emberek egymásban, melyebbre harapozik viszonyaik lényegébe az üdvirtó skepticismus, szóval — ha nem hisznek egymásnak, beszédök s cselekvényeik gyanus színezetben tünnek föl egymás előtt. Nem áll é rémesen intőleg előttük annyi az élet iskolájában drága áron vásárolt okulás? Avagy, nem ölik é ki kedélyzetükből a hitnek még legkisebb parányát is gyakori esalatásuk keserű emlékei? ... Ok nem tehetnek arról, hogy megrablák keblök szentélyét s kilopva onnan istentelen orvokzek a hit gyöngyét: helyébe kétely konkolyát hinték! ...

Ezen üdvtelen helyzetében a dolgoknak: mi lesz, mi a bizalmatlanságot kiirtja, szélyeszi a ketyléleklomhitó fellegét s a felőli aggodalmakat eloszlatja: nem leszünk é mások kaján cseleinek martaléka s nem esalatunk é meg

ármányosan? — Van egy némileg megnyugtató eszköze az igazság szikrája kipattantásának, eszköz, mellyel megpihen kételye nyugtalan ingalmi után az ember, melly bibliai kifejezéssel: minden versenyegének vége az igazság megerősítésére. Neve ezen eszköznek: eskü.

Szabadjon az esküt illetőleg igénytelen eszmézetimet röviden előadni. Két szempontból tekintve mondanok el róla némieket, ugymint vallás-erkölcsi és társadalmi szempontból.

Vallás-erkölcsi szempont. Az eskü fogalmának első jellemzete, miszerint az: ünnepélyes hivatkozás a fő lényre, hogy a mit mondunk, igaz; második: hogy az fölhívása a fölénnyek, miszerint bennünket hazugság vagy ígéretség esetében büntessen meg. E szerint az eskü isten tiszteletére szolgáló vallásos cselekvény, mellyben s melly által pecsétül használjuk nevét állítványink megerősítése s igazolására. Legfőbb próbája ez az igazságnak, mellynél följebb nem hivatkozhatni, mellyen megtörik a kételkedés hatálya, beszédink s tényeinkre üttetik az igazságnak tudalmainkat, beszédink, gondolatink s érzelminket azok küljeleivel harmonicus egységbe hozó bélyege — azon egyszerű de igen tiszteletes okból, mert itt oly tekintélynek ismérjük el hivatkozatunk alanyát, ki iránti köteles tiszteletünkre lehall az álarok, megszünik az alakoskodás proteuszkodása s félretétetvén a lelkiismeretet annyiszor ellanyhító mellékérdékek: a bszülő isten nagy gondolatára földerül lelkünk mennyezetén az igazságérzelem napja és szivárványul áll elő az őszinteség s egyenesesség nyilatkozványink s cselekvényinkben. Pusztá erkölcsi maximákból is ezen processusnak kellene ugyan már előszülemeni minden normalis épségű szelleméletben, hol az erény ösztöne általános uralkodó hajlam minden iránt, mi való, igaz és jó, szilárd készség azt nyilványítani s eselekedni, elég hatályosan működik szóval — hol gondolatink, érzelmink, hajlamink és cselekvényink harmoniája megvan. Amde ez, erkölcsi minőségünk jelen stadiumában vajmi gyéren történik meg! Gondatlanság, könnyelműség, némi erkölcsi nyeglegség, ha nem mondom is a romlottságot, elkápráztatják a szemeket az igazság s való napja előtt, elsz baszjátják az észlelet (Gesinnung) s akaratot annak fürkészete, el, leplezetlen nyilványítása s kifejezésében. De midőn a lélek magába merül, mint szokott minden vallásra vonatkozó cselekvénynél; midőn azt híjuk föl tanul beszédink, tetteink és ügyünkben, ki a szív legtitkosabb redőit látja s érti annak leghalkabb modulatit: fölébred az azelött sokszor bünös szerekl elalattott lelkiismeret szenderébül s ha más indokból nem is, csak a hazugság és ígéretség esetében megtorlásra fölhitt fölénny méltó büntetése félelemből sem igen használja nevét hamis és igaztalan dolgok megerősítésére. Mert hogy aztán a hazugság és ígéretség esetében büntető szerepre fölhitt lény a mondott bünt megtorolja, annak mint különben is az istenszert körébe vágó fejtegetésnek bővebb vizsgálatát abban hagyva, röviden csak annyit kívánok megjegyezni, miként az erkölcsi világrend főigazgatójára nézve teljes lehetlen közönyösnek lenni, ha nevét igazságleplül használják esalás, álnokság s ravasz-ságra, ha az eskü pecsétét valótlán és igaztalan dolgok megerősítésére bitorolják. Hogy nem is közönyös és a hamis eskü bünét utóléri a megérdemelt büntetés — ki figyelő pillanatot vet egyesek, mint nemzetek életére: bizonyosan meg fog győződni róla. Ki előtt nem tünnek itt föl a várnai 1444ki véresata gyászemléke? midőn Palaeolog János görög császár, Alberin Ferencz florenzi bibornok, Skanderbég (Kasztriot György) Albánia és Epirusz fejedelme követéinek, főleg pedig Julián bibornoknak ösztönzésire birattak a magyarok a Szegeden Amuráttal kötött béke fölbontására s esküt tőnek a had folytatására. Minő eredménye lön ezen gyászesatának: mindenki tudja. Sirját lelé ott egy fiatal király, számos jobb sorsra érdemes forogván, a derék parancsnok élete is legnagyobb veszélyben hangván. De Julián bibornokot is utólérte a Nemesis büntető karja; mert bár az ütközethől szerencsésen menekült: futás közben rabló kezek közt vértett el. Igen! vérünket is keményen megleczkézte a sors a hamis esküért s megtanítá önkárán, — mint velünk legtöbbször történni szokott, miképen

kell az esküt megtartani s milly vétek azt megszegni. Mert isten itélete ki nem marad sem egyesek, sem egész nemzetekre nézve; olykor talán késheik, de előbb utóbb megkondu a vész órája, mellyen lesújt a büntetés öldöklő villama!

Hogy tehát vallás-erkölcsi szempontból milly fontos cselekvény az eskü, midőn a legfőbb lény tekintélye használtaik igazoló eszközül s hivatik föl tanuul, beszédben, tetteben és minden ügyben: az eddigiekből kiderül. Fő indok itt azon vallásos érzelem, mellyel fogva ha erkölcsi természetünk törvényei iránti föltetlen engedelmségünk nem emelkedett is azon hatályra, hogy leküzdve minden más ösztönt, a tiszta igazság bel- és küléletünk harmoniájának valóstítása lenne szelleméletünk törekvéseinek tárgya — megfontolván viszonyunkat az erkölcsi világ fő törvényadóhoz: köteleseknek érezzük magunkat az előttünk tudvalevő igazat nyitlan s leplezetlenül kifejezni. Hogy ez vallásos életünk élénkítésére, a fölénny tisztelete szilárdítására, szóval öszses emberiségünk nemesbitésére igen sokat teszen: természetes követkevény. —

Társadalmi szempont. Vannak a társadalmi viszonyoknak ollyszerű bonyodalmai, mellyek tévegéből — föltöttük titokszertű bizonytalanság áthathatlan köde borongván: nincs menekülés. Vannak esetek, midőn a polgárzat tagjainak legfőbb érdekei állnak kétes homályban, rájuk a dolog belminőségéből vagy az ügy belsejéből a körülmények legfigyelmesebb vizsgálata s mérlegetése után sem vehetni legkisebb tisztába hozó fényt. Mi lesz már, mi a esomót feloldja, melly olykor élet, vagyon, jog, szabadság és minden felett határoz? ... Más külbizonyítékok hiányában, az eskü, akár testileg letéve azon példányok szerint, mellyek elhizott Corpus jurisunk végén följegyeztetvük, a jobb kéz két, mások szerint a szent háromság végett három újainak fentartása mellett, akár lélekisméret tisztaságára, mint a katholicus papok, akár mint a szüléshöz közelgő aszszonyok szokásnál fogva teszik, férjöknek tartozó hűségére s jövendő szülöttjük boldogságára állítva valamit. Ki nem látja itt által a vallásos érzelem biztosítéka alatt levő eskü fontosságát s azt, hogy mi előttünk csak beccsel bírhat, polgárzati üdvünk, értékes szellemi és anyagi javaink (a szellemi alatt értve a becsületet) egész tömege, mellyet egyedi munkánk által szereztünk vagy létrehozunk azon theologico-moralis alapon sarkallik, miszerint: működik é bennünk oly hatályosan a fölénny iránti tisztelet, hogy borzadunk nevével, őt tanukép fölhívással, igazolni álnokságot s bünös ígéretségést s ekként vétkezni súlyosan mind hivatkozásunk alanya ellen, megtagadván annak igazságát, mind polgártársink ellen, őket hamis bizonyágtételel megcsalván, (II. 29: 3. §.) vagy nem?

S már főleg ezen morális alapra hatni, annak erejét minél nagyobb hatályra emelni, kifejtetni, alakítani, de még ezenkívül minden más, a polgárok nyugalmát, üdvét földulható eskü cselekvényével bünös visszaélést, vagy azt hitetlenül megtörést akadályoztatható, okszerű eszközt használni: fő kötelessége a polgárzatnak.

Hogyan áll nálunk elsőlt illetőleg a dolog? annak fejtegetését alábbra hagyva, elsőben azt akarom vázlatosan érinteni: mit tett a törvényhozás, a hitszegést, azaz azon bünt, midőn valaki hit vagy eskü alatt tett ígervényit nem teljesíti, ez a beltörvényszékre, ki a lelkiismeretre tartozván inkább mint a külsőre, kivévén, ha valaki hivatalos hitte ellen vétkeznék, bár még a magányosnak ígéro s ígérétenek teljesítésére és megtartására szorittatik sz. István II. könyve 45ik fejezetébet, de ezt mondom ide nem érte — a hamis eskünek, vagy is annak, midőn valaki nem logice hanem erkölcsileg tudomása s meggyőződése ellen hamisságot beszél, s azt esküvel pecsétül másnak megcsalására s jogainak veszélyeztetésére, megtorlást illetőleg töle eltartoztatás tekintetéből? ..

Haa törvény sújtó szigora's terrorismusa képes volna elfojtani ezen átkos bün ösztönét; ha — mert nagymértán elég kemény büntetéssel rovatnak meg a népies nyelven ludasoknak (aucarii, ezen régi magyar szótól: öke) hitt hamis esküvők, már ezzel minden meg volna téve s kiirtva a hamis eskü büngyona: akkor erre nézve ügyeinknek irigylendően jól kellene állaniok. Mert hogy valami lágy

törvények legyezgetnék ezen ludasokat nálunk: azt épen nem mondhatni. Nézzük meg csak a Hármaskönyv II: 30. címét; elég kemény büntetés szabatik ott ezen gaz speciesre a következőkben: „Mihelyest valaki hamis esküvében elmarasztaltatott, valamennyi birtoki jogait 's minden ingó javait, akárhol találtassanak 's akármilyen néven nevezessenek, elveszti. Sőt javainak tulajdonosságától is fosztatják és örökre elesik, és nemesak ezekből vezekeltetik ki, hanem személyében is (elvezetvén az emberiség becsét) oly gyalázzal illetetik, hogy más keresztény hívek között, mintegy az emberiségtől száműzetvén és kirekesztvén, különféle színű ruhákba öltözve, kenderkötéllel övezve, mezitláb és hajdon fővel járnai kényszerítetik, törvénytelenen pedig ő senki ellen nem kereskedhetik, ő ellene azonban mindenki törvénykezhetik.“ — Persze hogy ezt az ország szent koronájának hatóságára nézve és ha fejlődünk ellen történik, kell érteni; mert magányos ellen csak öndíjat fizeti 's a fenforgó kárt téríti meg. Az újabb időkben tisztí ügyész vádjára tömlőczcel vagy javító fogházzal bűnhődte. Tehát a hamis eskü büntetésére nézve elég szigorú törvényekben, hogy megboszullassék e büntettes gaztényeért 's rettentésül szolgáljon másoknak, erre nézve nincs hiány.

Amde még ezzel csak kevés van téve. Szükséges — a humanitas jelen kora azon kedvencz elveért is ugyan, mert a törvénytörők nem boszulandók hanem javítandók, de és kiválólag azért, mert erkölcsileg becsületesen kiképezett kedély nélkül, ama bár legüdvösebb törvény annyi, mint felhőkkel borított napvilág: — morális biztosíték az olyannyira fontos cselekvénynek. Az „oderunt peccare formidine poenae“ az üdvösten dolgok legüdvötelenebbike. Ha egyszer „viszsaadható“ a büntetés félelme; ha vallás erkölcsi, hogy úgy szóljak, iszony hiányában a büntény iránt, annak titokban maradhatása csak legkevésbé is remélhető: akkor akármennyi vérbűnhődést mennydörgő törvénytörő tömött codex sem fogja megakadályoztatni a büntény elkövetését. Hiúzoként lesengve tör elő rejthelyéből a gonoszság, kilesve a kedvező alkalmat valahai fölfedezés félelme nélkül vétkezhetni: gunykazagva testes codexeteken venni véghez átkos merényit, mondván mint az egyszeri orosz: „A' c'zar nem tudja, 's az égtől nem félek!“

Tehát — ismét mondom: oda kell képezni a kedélyeket, miszerint morális biztosíték legyen ezen cselekvénynek, mondathassék el az „oderunt peccare virtutis amore“ 's keljen föl a lelkiismeret lángjaival fenyegetve 's a ténylegtől tartóztatva vissza. E' nélkül hasztalan surrogáltak bármennyi és bármint pozitív törvény.

Hogy még e tekintetben a haladás számtalan lépcsőzetei állnak előttünk; hogy a' tiszta erkölcsi érzelem az e rény ezen legsajátosb kufjeje mind bel mind külterjre nézve még elég hiányos és tökélytelen: fájdalommal kell megvalanunk! 'S pedig míg ez így van; míg az eskü vallás-erkölcsi 's társadalmi szempontból oly igen fontos cselekvényénél igen sokan, de még csak legkisebb scrupulust sem érznek tudomásuk 's meggyőződésükkel ellenkező 's ekként morális hazugságra hitet tenni: lehetünk e bármint tekintetben bizosságbat? ... Le diable est en compagne, mondja a francia 's az embert polgárjog szerint föl is akasztják három tanura. És már — ha oly bagatelle olesó embereket találhatni, kik mit sem gondolva vele, ha a' gyehenna üszkei égnek is lelkükre, hitvány árucikként dobják oda hitőket néhány darab érczért: bizony akkor kérem alázatosan nem igen lehet, de plane semmink securitásában, akkor nyugtalanul kell este fekhelyre mennünk, nem tudván: vajjon nem hurezolnak e róásnap reggel minden tekintőre nélkül ártatlanul kintpadra vagy fogházba, vagy nem fosztatunk e meg becsületünk, birtoki jogaink, szóval mindenektől, ut exempla docent? ...

Engedje meg itt a' nyájas olvasó intermezzo gyanánt egy tragicus esetet elmondanom, bizonyítékaul a' főnebbieknek. Az eset még csak aligmúlt időben történt — 's újdonság emléke undorral rezgi által a' dolgot tudó jobbak kelbelhurjait. Volt B. megye K. mezővároskájában egy három tagból álló, tíz újjal művészkedő közkereseti társulat, egy aljas trifolium 's gaz triumviratus. Ez, 's legesélyesebben üzött gonoszság mellett büntényei a' titok éjében maradván, valami különös jó hírben nem állott ugyan, de alapos gyanúnak még csak színe sem terhelné: tagjai — bár hasonlíthatók valának akármelyik pusztai zsványhoz, becsületes emberekkül tartattak (passiroztlak.) Történt, hogy bizonyos embertől és épen ők, négy lovat elloptak. A' szegény károsult jajveszékelve jár 's kel; felszólítja a' gyönyörű czimborákat is: nem tudnak e' lovak felől valamit 's nem látták e' azokat valahol? Mire ők igennel válaszoltak 's állítják, miként egy z. i embert láttak, ki egy bizonyos éjszakán a' keresett lovakat vitte. A' dolog törvényes nyomozás alá kerül; a' triumvirek hamisan megesküsznek az ártatlan z. i emberre: 's ő, neje és számos apró gyermekei közül, inség és nyomor martalékul hagyva

azokat, fogságba hurezoltatik, néhány évi tömőcz 's pálczaütésre ítéltetik. Mintegy három év múlva, hogy hogy nem? kislül: miként a' lovakat ők magok (a' tanuk) lopták el 's hogy illetőleg a' még akkor is börtönben szenvedő ártatlanra hamisan esküdtek meg. — Eddig van az eset, mely csak egy mutatvány-csalán az erkölstelenség gyomos mezejéről. Corollariuma: főnebb már előadott azon állításom, hogy t. i. oda kell képezni az erkölcsi érzelmet, hogy morális biztosíték legyen az eskütétel oly igen fontos cselekvényének.

'S most, bevégzem cikkemet, másorra hagyva az erkölcsi érzelem esküt illetőleg képezésmódja és eszközei előadhatása szerencséjét. Nagy József.

Gömöri rendkívüli közgyűlés. Megyénknek martiusban tartott évnegyedes gyűlésében, a' közérő czélszerű felhasználhatása, 's utaink minél sikeresebb kijavításukra szakértő egyedek alkalmazása szükségesnek találtatván, mint az e' lapok 26dik számában közleményben érintve van, azok fizetésének a' nemesség általi elvállalása czéljából április 27k napjára rendkívüli gyűlés határozatott. E' határozat köröztetése után ismét valósultak eddigi szomorító tapasztalatunkból merült újabb sejtelmink, mikép a' köznemesség, némelly elégtelenség által a' kitűzött czél bal magyarázgatása 's elferdítése által amaz üdvös szándok létesítésének gátlására szokott aljas módokon izgatni fog. Olaj volt ama végzés az elégtelellen párt némelly szívtelen egyedei pislogó mécsütőkre, melyet önérdékük javabb elősegítésére használni most is megpróbáltak 's bebarangolván több nemes községű helységet azokat utcsináltatás, adózás 's köztelherviselés rémképeivel fölzaklatni ügykeztek. Illy nemtelen előzvényekből alapos ok vala hinni: hogy a' használt izgatások majd tettben mutatandják sajnós hatásukat. Azonban hála az igazság nemtőjének! a' kísérletek sikere kevésnél mutatkozott 's a' jó ügy kivitta Gömörben első diadalát. — Említett napon rendkívüli gyűlésünket megyénk jölléteért áldozattal is buzgó méltán szeretett főispán-helyettesünk nyitván meg, rövid szöszövegben terjeszté elő annak kitűzött főtárgyát 's mérsékelt méltányos tanácskozássra szólítá a' nagyszámu rendeket. És meg lön kezdve a' legérdekesb vitatkozás, mely azonban kellő renddel 's higgadsággal vezetett, ha kiveszszük az értelmeseb rész többet által lassu morajban nyilvánított nem tetszés jeleit, melyek egyik főszolgabíróknak, kit eddig a' haladás hívei közé számítottunk, leginkább a' köznemességhez irányított izgató felszólamlásnak hallatára keletkeztek. A' vélemények kétfelé ágaztak, egyik, mely az említett czélra a' nemesség által három évre évenként két ezer pengő forintnak önkéntes szabad ajánlatkénti fizetését javasla; másik, mely az elsőbet ellenezve, amaz üdvös czélra aláírás után kívánt ajánlásokat gyűjteni. Nagy többség pártolá az első 's azok közt néhány közrendű nemesnek is hallottuk elfogadó nyilatkozatát, a' másodiknak csekély számu védeit hallhatók, az értelmesb közül csak oly egyedek nyilatkoztak a' mellett; kik nagyobb birtokosakat képviselnek, pártolotva felebb is említett főszolgabíró 's a' felizgatott közrendű nemesek többsége által. De hála az igazság és méltányosság nemtőjének! bár miként ügykezett is mondott tisztviselő — többszöri felszólaltatva mellett, örökös teher-vállalás, adómentesség, utcsinálás, sarkalatos kiváltságok, ismételt emlegetésével a' közrendű nemességre jövőrei számítatással hatni, bár mindent kikeresett is, mi illy modorban tévesztett föllépésnek győzelmet biztosítani látszott, az igazság alapkövére állított nemes eltökélés 's ernyedellen buzgalom kivitták ama határozatot, mely előtt a' tehermentes vállak esendes oda-engedélssel meghajolva, adószüzességüket önként áldozatul adandják közjóért az igazságnak. A' felállított kérdést hosszab vitatkozások után, a' nagy többség által, az erőszakolás gyanuja elhárítása czéljából kívánt szavazás dönté el, eredménye lön: mikép Gömör megye közönsége 137. szavazattal 14. ellen 3. évre, évenként 2 ezer pengő flot a' nemesség által birtokaránylag fizetendő a' közérő czélszerű alkalmazásánál szükséges szakértők fizetésére felajánlott. A' jelen volt közrendű nemesek többsége, mintegy 45 - 50 szavazni nem akart, 's a' szavazatszedést más napra halasztatni kérte, később azonban többen közülök első alispánunknál megjelenvén, egyesek általi fölvilágosztatásuk után, a' határozatban megnyugvásukat nyilvánították.

A' helytartótanácsnak — vasárnapi tanodák létesítését tárgyzó intézvényére, észrevételkép megjegyeztetvén, hogy megyénk a' népnevelés ügyét országos intézkedésre tartván fen, midőn az egyetemes törvényhozás mellőztével történik e' részben intézkedés a' törvényhozást illető tárgy alkotvány-ellenes térre vezetetik, — ő felsége megkéretni rendeltetett: hogy a' népnevelés ügyét a' majdan következő országgyűlésre adandó előterjesztvényei közé sorozni méltóztassék. —

Olvastatván tovább a' tisztelt Helytartó-tanácsnak

azon intézvénye, melyben a' fenyegető inség elhárítása miatt tett intézkedésinkért nem helyeslést mondva, adó-fizetőink fölsegéllésökre általunk kért kölcsön megtagadatasáról oly hozzátétellel értesít, hogy azok inségének enyhítését mi magunk körében lehetőleg eszközöljük, mire a' rend e' kvézűket úgy jelentik ki, hogy midőn az inség-elhárításról gondoskodtak, nem késnek azonnal magány-adakozásaik tetleges segedelmivel enyhíteni emberbarátai sanyargató inségét, miért is az eziránti ügyelmezést nem fogadhatják el. A' ország nádorának felszázados hivatalkodása nemzeti ünnepe megtartása iránt czélzott előleges intézkedések fellüggését tárgyzó levelét kedvelten tudomásul vettük.

A' horvátországi sérelmes eseményeket élénk esettel rajzoló 's hiteles adatokkal támogatott zágrábmegyei levelével fölolvastatását nagy esendő figyelem kísérte, mely fájdalom fejezte ki magát a' Rendek arczaín 's a' jövendő iránti kétes aggály nyíltan mutatkozott, osztozunk mi is Zágrábmegyének méltó fájdalomában, mert sérelmei egyszersmind a' mi és az egész haza sérelmei, melyeknek törvény 's alkotvány érdekében haladéktalan megszüntetésökre ő felségét alázatos felírásunkban megkértük, mit ha kívánt siker nem követne, jövő országgyűlésre sérelmül terjesztendünk fel. — Majd Zalának a' hazai sérelmek halmazát érdekelve, a' legujabbakat, melyek nemzeti önállásunkat 's alkotványunkat gyökerében rázták meg, kiemelő levele fölolvastatván, hangosan törtek ki a' bánat jelei, méla elmerültség volt látható a' Rendek sorain, könygördült alá nem egy arczon és e' közös megindulást Sz. K. felszólamlása még inkább fölmelegíté, midőn a' felolvasott levelben elsorolt sérelmek nagyságát felmutatván, az 1840dik év 's mostani időszak közt hasonlító egyenvonalat húzott, elmondá itt szónok, mikép 1840ben a' nemzet kibékült, a' kormány maga fogta fel a' haladás zászlóját, tisztelet követte annak lépteit, 's ime most mennyi sérelem tünik fel mindenfelől! Híven festé a' hivatalvágy gyászos következtetés 's a' magyar lelki gyöngeségét. Majd Lengyelország sorsát érintve kebelrázó eseményeiből szükséges következtést állított elő, mennyire ovatosaknak kell lennünk, hogy a' nemzet fenyegető vészöl megmentessék, elvégre hó szavakban egyetértésre hívá föl a' rendeket, egyetértésre, mely nélkül nemzeti önállásunk állandó nem lehet. Nem volt a' teremben senki, ki a' Zala által elszámolt sérelmeknek nagy fontosságot nem tulajdonított, közakaratóból szülemlett ama határozat: hogy a' levelben elsorolt sérelempontok jövő országgyűlésen megyénk résziről érelyesen és sürgetőleg pártolotni fognak. — Pestmegyének Horvátország ismértes helyzetében a' kir. trónhoz utasított küldöttség el nem fogadatasát panaszoló leveléből nem lehetett fájdalom nélkül meggyőzetni a' sérelem nagysága felől, azonban Pozsonynak hason tartalmulevele folytában mult gyűlésünkben felírva, ama sérelmet országgyűlésen orvosoltatni szorgalmazandjuk.

Főorvosaink hanyagsága ismét megrovatott és szorosán oda utasítottak: hogy illető járásait évnegyedenként megvizsgálván, az egészség állapotáról kimerítő tudósítást terjeszsenek, 's a' netalán kitundandó betegségekre nézve orvosi segedellel munkálkodjanak. — A' nemzeti pénztár számadásának megvizsgáltatasát tárgyzó jelentésből kivilágolván, hogy a' nemzeti pénztár házi közpénztárnak maiglan is adósa, mely tartozás 1836k évtől azért nem tisztázthatott le, mert nálunk törvény által a' nemességre hártott költségek maiglan sincsenek beszedve, azonban a' nemzeti pénztár előlegezésből eredő tartozás kamatjában fizetése régebben elhatározatott, már most tehát a' kamatok biztosítása mellett a' tartozások behajtását 's a' beszedők számoltatasát úgy rendeltük el, hogy mivel azok behajtására megbízott smár hivatalbólkilép. egyedek számadásait többszöri felszólításra sem adták be a' számoltató választványnak, sőt az előtt meg sem jelentek, a' választvány előtt meg nem jelenők, mint számolni vonakodók, nyomban elfogatván, mig be nem számolnak 's a' pénztárt tisztán kimutatandják, szabadon ne bocsáttassanak. A' helytartó tanács által rendszeresített szolgabírói állomást főisp. helyettesünk a' Rendek által kijelölt egyedekből ki-nevezett T. D. eddig volt rendszerint eskütt helyettesítésével töltötte be. — Közgyűlésünk végéhez sietett, midőn hozánk is megérkezett amaz ismértes intézvény, melyben tudtul adatik: hogy ő felsége az 1844dik évi IIIk törvény-cikkben a' r. kath. vallásból az evangelica vallásokrai átmenet iránt országgyűlésileg meghatározott kedvezéseknek az átmenetet tárgyzó pontokban, a' görög nem egyesült vallásukra leendő alkalmaztatását megengedni méltóztott. Tisztelik Gömör rendei a' lelkiismeret szabadságát 's ebből indultak ki, midőn a' legközelebb tartott országgyűlésben a' görög nem egyesült vallásuknak is az átmenetről szóló törvényjavaslathat foglaltatasát követeik által szorgalmazták, de a' kormány megtagadván e' részbeni jóváhagyását, nem maradt egyéb hátra, mint annak további

sürgetését jövő országgyűlésre hagyni fel. És ime, mit a törvényhozás felebb irt ok miatt a görög nem egyesült válsuaknak meg nem adhatott, az most a felség által adatik meg. Örömmel fogadják vala megyénk Rendei ő felségének a lelkiismeret szabadsága biztosítására irányzott ezen intézkedését, ha ez által a törvényhozó hatalom egyik része őt a fejdelemmel közösen illető alkotmányos térről le nem szoríttatnék, de midőn ez intézvény az 1791: 12ik t. cz. világos rendeletébe ütközik, miszerint a nemzet magány-rendeletek által nem kormányoztathatik, s általa alkotványunk biztosítéka lényegesen veszélyeztetik, az összes törvényhozás köréhez tartozó e magány-intézkedést el nem fogadhatják s azt sérelmesnek tekintve, jövő országgyűlésre ügyjegyzék fel, hogy íranta kötelező törvény eszközöltessék. — Végül a scontro is olvastatott, de a tisztviselői karnak csak néhányai valának jelen, a már el távoztak hátralevőségeikről nem számoltak, hogy pedig jövőre mindeniktől pontos számolás eszközöltessék, határozatott, hogy minden alsó hivatalnok jelentéseit évnegyedenként az illető főhivatalnoknak olly rendes lajstrom mellett adja által, mellyben a hátramaradások, és okaik világosan kiüntessenek, a jelentések is mindig a főhivatalnokok által szinte lajstrom mellett nyújtassanak az első alispáni hivatalnak kezeihez, hogy ekkép a behozottak a hátralevőségek sorából azonnal kitörölthessenek, az elmaradások pedig és okaik a beadott lajstromokból mindig figyelemben tartathassanak. Jövő évnegyedes közgyűlésünk június 8án Pelsőczön veendi kezdetét. R. levelező.

Zempléni közgyűlés (folytatása s vége.)

3) Harmadnapon még szinte meglehetősen gyűlés volt, mert Szabolcs országgyűlést sürgető levele következett, de a mint erre az előre eredménytelennek mondott felírás elhatározatott, azonnal elannyira megapadt a közgyűlés, miként annál aligha lehetne kisebb gyűlés valaha. Hja híjában! úgy vannak azzal az urak, hogy beszélnek és panaszkodnak, de ha türelmök és kitartásuk ellen tétetik más oldalról említés, arra ezt felelik: már az midégy, jövőnk, nem jövőnk, mulatunk, nem mulatunk, de jogunk még se csorbítottassék. Szóval a magyarnak szörnyű baj sőt lehetlen mindenben kedvét találni. Tavaly rettentő panaszt emeltek, hogy az administrator mindenütt jelen van, mindent látni, tudni, tapasztalni akar a megye ügyei körül, most meg azért panaszkodnak, hogy miért nem ül a törvényszékben 'stb. Ezelőtt hanyagság miatt vádolták a szolgabírákat: miért nem hajták be az adót szorosan 's midőn mult szüretkor ugyancsak hozzá fogtak 's volt is szép látatja erélyüknek, ez ismét nem tetszett, mert méltányolni a tisztviselő pontosságát sokan a világért sem szeretnék. Azok csak szenvedjenek, de érdemléltatásban ne részesüljenek. —

4) Alispán urak, a főügyész, és M. G. táblabíró ur példás szorgalmok kihereste a porban hevert régi számadásokat a felkelésről 'stb. olly nemesi subsidiumról szólókat, még mult század óta kezelőkkel együtt békésen nyugodtakat és kimutattak negyven ezer forintnál több elmarasztaltságokat (convictívákat,) csak az egy K. G. ellen harmincezer forint haladó követelés támasztatott, ki mag nélkül halván meg 's bányáeskaibirtokát a fisco örökölvén, természetesen successio vadit cum onere és pedig körülbelül aligha feléri a successio (az örökösés) a terhet (onust.) Ez ellen a fisco solenniter protestált is szóval, vádolván a régi kormányt, miért nem vizsgálta meg az illető számadásokat, de a megye ügyésze reprobált, miként fel volt az elhunyt pénzkezelő számadása illető helyre jelentve és ottan maradt el a sürgetés. Mindezekre nézve per fogja kimondani az ítéletet 's köteleseggül tétetett az ügyviselőségnek a perek mielőbbi megindítása. Ezen vas szorgalmat-kívánta munkálatért fő ügyész és M. G. tb. urnak tiszteletdíj (honorarium) szavaztatott, de azt szerénységük el nem fogadván, talán napdíjjal jutalmaztatnak meg. —

5) Egy helyi tan. intézvény, a csődületi hirdetésekre nézve 3 pengő forint díj mellett a B.P. Hiradót és Pester Zeitungot jelölőlvén ki hivatalos közlönyül, ezen váratlan intézkedés nem maradt észrevétlenül, és itt csakugyan teljesült, miként az ugy nevezett conservatívek közül is vannak, a kik a conservándókat conserválják 's nem vethetik meg mind azt, a mi az ellenzektől jó, hanem az épen pártolni valót meggyőződésükhöz képest pártolják. D. A. volt orsz. gyűlési követ ugyan is olly buzgalommal fejtette ki, miként a magyar nyelv már diplomatikai polczra emeltetvén föl, többé ezentul Magyarországból idegen nyelven közleni bármit is nem diplomatikai, mert megtörténik más országokban is, hogy p. o. magyar esik csőd alá, de azért sehol sem közlik azt magyar nyelven, a törzsökös nemzet néhány bevándoroltinak kedvéért nem köteles megtanulni azoknak nyelvét, ám de a hazában élők a nemzeti nyelvet kötelesek megtanulni, és ha még olly kedvezések is adatnak e hazabeli más nyelvűeknek, akkor nem leendőzentul is szükségök 's nem lesz ösztönük a nemzeti nyelv megtanulására! És ezen kijelentés igen tetszett, 's meg

fog iratni a n. mélt. Helyi. tanácsnak, hogy hivatalos közlöny bélyege ne ütessék Magyarországból németlapra.

6) Másod alispán és főügyész ur, az ugy nevezett hetelő előfogatóság helyett, rendes gazdasági fogatokat állítván elő, 's azt saját felügyelésük alatt kezeltetvén, hűségüknek eddig is szép eredvénye lön 's a bevett tiszta haszon dolgozó-ház-építésére határozatott. Igen is, megyénkben szinte épülni fog még az idén dolgozóház, 's némelyek azt beszéllik, hogy talán a mult farsangon egy középponti kisdodóva rovására tartott nem kisserű tánczvigalom meglehetősen jövedelme is, mellyhez urak, urnók, polgárok, mesteremberek, zsidók, tanuló és miaden, kinek pénze volt és szíve, egyiránt járultak, a szép betűkkel kifestett felszólítások következében, — rab és kisdéd-ovódára fog fordítani. Ez azonban csak beszéd, és elvárjuk az illetők hirlapi számadásukat az ígért földéről 's jövedőre ahoz fogjuk mérsékelni adakozásunkat. Többiben levelező tudomása szerint magányügyek 's jelentések és folyamodások tárgyalatván most a s. pataki főiskolára nézve kell szomorító tudósítást tennie. —

Ez iskolában századok óta a felsőbb tudományokat hallgató ifjuság szokta — magyar törvényeink szellemében — első bírját az ugy nevezett contrascribát az eskütt diák karból minden kijelölés nélkül szavazat után választani. Ezen contrascriba mint ollyen, és az iskola pénzüjvedelmeit 's kiadásit kezelő seniornak ellenőrije egy esztendőig viseli hivatalát, azontul minden választás nélkül következik seniornak, azt viseli szinte egy esztendőig, miután bizonyos alapítvánnyal és a seniorsági jutalommal hűségéhez képest fölsegítettvén, ki szokott menni küll akademiákra ismérteit bővíteni 's onnan viszsztatvén ha a tapasztalt jótéteményért hálátlanok lenni nem akarnak, vagy ha alkalmatosak, papok, vagy professorok lesznek. A contrascriba-választásban némi corteskedés esuszván a tanuló ifjuság közé, noha ennek botránnyáról a városi hatóság még eddig semmit sem tudott 's erről bizonyosságlevelét az ifjuságnak ki is adta: mindazáltal a corteskedést az oktató kar állítván, oda dolgozott némi kivétellel, hogy az ifjuságtól a contrascriba-választási jog vétessék el 's adassék az oktatóknak 's az iskola előjáróinak. Legközelebb sikerült is az oktatóknak ezen változtatást az egyházkerületi gyűlésen keresztülvinni olly formán, hogy az oktatók fognak az eskütt diákokból három contrascribának kijelölni és az ifjuság azokból választ de úgy, hogy a contrascriba nem következik kérdésen kívül seniornak, hanem csak úgy, ha arra őt az oktatók és előjárók érdemesnek 's képesnek ítélik. Ezen jog-elvételen az ifjuság legszamosabb része ifju hével megbotránnyozván 's egész magán-életére haló szennyet érezvén, — hogy midőn a hazában minden nemes, tudjon bár jobb és balkeze közt különbséget tenni vagy sem, még is maga választja bírját, akkor egy tanuló ifjuság, egy nemzedék, ki mind neveltséggel, mind kellő ismérettel, mind szelidült erkölccsel 's miveltséggel bír, szabad választási képtelenséggel bélyegeztetik, — ingerültségének az oktatók irányában kedvelen jeleit mutogatja. Jelesen pedig mostani igazgató-oktató és bölcsészeti-tanító M. J. urnak tulajdonítja leginkább a jog-elvételt, ez ellen szenvedetlen kitöréssel viseltetik, tanítást nem hallgatja, kilármázza, úgy hogy pár hét óta ezen tanszék üresen áll és gúnyiratok, fenyegető felszólalások szórtnak udvarokba 's ragasztatnak kapukra 's megszűnven kellő függésben tarthatni igazgató-oktató ur alászállott tekintélye az ifjuságot, ennek némely része törvényt és illedelmet nem ismérve immár botránnyokat követ el, ablakokat zúz, és még a szegény paplakon is tölti boszuszját, mintha biz azzal a benlakó szerény és a papi nagyság példány-férfiának és nem a szegény egyháznak tennének kárt! — Valóban nem lehet szomorítóbb képe iskolának, mintha illyenek történnék körében és hogy erre kár vala okot szolgáltatni, tagadhatatlan. Emberi emlékezet óta soha sem választott az ifjuság ollyan contrát, ki vagy contrascribában vagy seniorságában hívtelen lett volna 's ha történt is valami, bizony annak az ifjuság soha sem volt oka. E' mellé olly ifjából választotta a contrát az ifjuság, kik a legerősebb próbatéti szigort állottak ki az iskolai szék előtt mind egész pályájok alatti erkölcsi mind tudományos tekintetben, és mint illyenek az eskütt diákok karába érdemesítettettek, úgy hogy elmondhatni, miszerint ha valaki eskütt diák lehet, már azt nemcsak contrának és seniornak, de papnak is tehetni bárhová biztosan, illyen eskütt diákok szoktak lenni az iskolában tizen tizenketten, néha többen, néha kevesebben, és ezek mind kijelöltek gyanánt tekintettek a contrascribaságra 's bár az első, azaz legidősb esküttöt, vagy a középsőt, vagy legutolsót választotta is az ifjuság — nemde bizonyos volt a jó választás? vagy bizonyosnak kellett lenni, vagy az iskolai szék hibázott, miért ersztelte át az eskütt diákok közé az ollyat, ki contrának és majdan seniornak és papnak, vagy professornak nem alkalmas. Ezen okoskodást az ifjuság, azt hiszem sze-

retni fogja, de ennek nyomán viszont el kell az ifjuságnak ismérnie, hogy bármelyik hármat fogja is az oktatói kar ezentul az esküttök közül kijelölni, még is jó választásnak kell történni, és így nincs oka az ifjuságnak ez ellen ingerültségre. Ámde azt mondja az ifjuság: az oktatók is emberek, van öszszeköttetésük szülékkkel, előjárókkal és így könnyen megeshetik, hogy ez és ez T. barát uram fiát átszusztatják a szigorú próbatéten, aztán ollyanféléket fognak kijelölni, ők pedig minden érdek nélkül csak a legérdemesbet, a várakozó jótéteményre legmélóbbat választanák. Ez mind ugy lehet, de szeretett ifju barátim, ne ábrándozzatok ti jogokru, ne engedetlenkedjétek, ti részint most is tanítjátok, részint holtig tanítani fogjátok a felsőbbek iránti tiszteletet, engedelmességet, ne szaggassátok el ama gyöngéd köteleket mellytanító és tanítvány közt van, tiszteletiek vezéreiteket, kik felkészítének titeket minden gazdagság feletti gazdagsággal, hajoljatok meg a felsőbbség előtt, mellynek atyai pártfogása alatt növekedtetek eddig szép előmenetellel 's mellytől várhatjátok jövődőtöket. Köz-elismerésül való, milly buzgalmat, milly lelkesedést fejté ki mostani igazgató-oktató ur az iskola-kormányzásban, feldobog a szülei szív, midőn hallja, milly részvevőleg viseltetik erényes nőjével együtt kicsiny és nagy tanuló iránt szükség idején, mint enyhíti azt segedelemmel, a beteg ágya körül milly hűséggel forgolódik, mint látogatja, vigasztalja, bátorítja 's mennyire látja el szükségesekkel a távollévő szülék's rokonok helyett. Nem becsülhetni eléggé nagyra azon ügyes eljárást, mellyet elkövet, midőn egy gyermek a szülei háztól iskolába vezetetik, milly szívhez szólólag 's gyöngé fogalomhoz szabottan avatja ő azt fel a múzákknak, milly szépen tárja elibe az iskola célját 's annak törvényit. Hát a nevelők 's tanítókul menni szokott ifjakat milly atyai intéssel, tanácsal bocsátja el, mint kötelezi le buzgó szorgalomra, példás jóviseletre! Bizonyára ifjak! nines miért hizelegnem e derék férjfiának 's meg is valom felőle, hogy a kathedra, mellyről tanít, nem ezélszerűen van betöltve általa — nem azért mert kellő teljes készülettel nem bírja, hanem mert inkább padagogiára lenne hajlama — de kénytelen vagyok kárhoztatni iránta mutatott viseleteteket, mert tőle minden esetre sokat, szerfőlt sokat tanulhatnátok 's ha példáját követenditek, jó pap, jó oktató, jó polgár lehetek. Miként fogja e bajt az egyházkerületi kormány kiegyenliteni, gondot adó tárgy, de hogy minélelőbb eszközöltessék, az iskola érdekében kívánatos.

Viszsztatérve a megyéhez, a mennyiben tisztviselőim augusztusban 3 esztendősköz leendnek, már lehet egy kisszó a jövő kilátásról is. Igen, már már ki voltak tűzve a pártszínek 's egy rész nyiri kalapot viselt veres szalaggal, midőn a másik tollakra nyomatta a Szabó Gábor nevet vagy is Szögyényi és Szabó Gábor és ez megletszvéen a másik félnek is, már onnan is mutatkoztak tollak Szögyényi és gróf Vay Károly felirással; ámde ezek, különösen Sz. G. részéről minden tudta és nyilatkozata nélkül csupán szíves és tiszta ragaszkodásból történtek 's mind két félflü föllépése közérdemü e. al. ispán Kazinczy András ur előmozdítatása vagy határozott lemondásától függött, mi részben e' gyűlések alatt tisztába lön minden, mert e. a. ispán ur a megye előkelőji által — hivatala további megtartására felkérletvén, arra a megye bizodalmanak hozzájárulandásával ajánkozott. Ekkép ha augusztusig valami változás közbe nem jó, esőndes és kurta tisztujtáshoz és szerfőlt kevés iváshoz lehet kilátás; ha pedig e. alispán ur változásba tétetik, akkor a szó teljes értelmében nagyszerű és pompás corteskedés látására számíthat a közönség; első alispánságban nem lesz ugyan legkisebb vita, mert nines pártszínezet, nines egyetlen választó, ki a humanus Szögyényi Imre mostani m. a. ispán urhoz nem ragaszkodnék hű lelkesedéssel, de a második alispánásgot, ha kivált a kijelölés a tanakodás hangulata nyomántörténik, szavazattöbbség adandja valakinek egyedül. Szabó Gábor hegyaljai főbíró ur 26 esztendei hivataloskodása alatt szeplőtlen tisztaságban áll ama kísértetes pályán, leereszkedő's minden fész, minden kevélység nélküli emberséges viseletével, jó bánásával az ugy nevezni szokott köznemességet határtalan leköteleztetésben tartja és így nem fog szűkölködni szavazókban, a kardos rendben is a conservatívek sorában állván — jó bizodalma lehet. Gr. Vay Károly ur, mint alapos készületü ifju, első fellépte óta kitünő helyet foglal az ellenzéki oldalon, de nemcsak ennek, hanem kivétel nélkül mindennek, ki őt mint szónokot ismeri, bírja becsülését, tiszteletét 's innen van, hogy legjobb emberei is inkább ohajják őt a főrendi táblán országos körben a hazának meghasználni, hol épen az ellenzék meggyőződése szerint olly szükség van Vay Károlyokra — mintsem egy csekély megyei körben eltemetni, ha azonban jó lát a m. alispánságban, részin állandván a cortes ifjuság — szinte jó fordulást reményelhetni utánok. No de ha vox populi vox Dei, várjuk, mit ad Isten!

Most lépünk a természet országába, a tavasz igen korán 's gazdagon terít el zöld pamlagát, úgy hogy a ter-

mészet egy hónappal előbb lépett mintegy, a vetések buján gyarapodtak, kinos epedésükre a teli vermesek és nyereszkezőknek és köble (négy véka) az ez előtti 20 flos buzának 14re, a 16 flos rozsé 9—10fra csökkent és hála a gondviselésnek! a mult aratás után mingyárt annyira jóvendőgetett inség és szükség elkerülte vidékünket, kivéven a Bodrogköz szerencsétlen lakóit, kiktől a rakoncátlan vizelem minden termést elsöpre, ezek keserves időket kinlódta át, maguk élelem, barmaik takarmány szükiben beszorítottak víz közé, nem lehet kihajtani barmaikat, rakásra döglöttek azok és a kétségbeesett nép döggel élt s elannyira van jelenleg is, s olyan jóvendője is, hogy ha a vizek nem szabályoztatnak, a hajdan kanaán-földüBodrogköz nem lakható többé. Majus első napjai fagyasztó hidegek voltak, a szépen kihajtott szőlők több helyen elfagytak, de nagy részint megmaradtak és közép természettel díszlenek. Őszi gabnavetésink már virágoznak s néhol június vége felé arathatni, a tavaszi vetések pedig már most caniculaimleg majusban gyakoribb esőt szomjaznak. A bodrogmenti rétek nagy részint még víz alatt hevernek s ha lement is a víz, kákkánál egyebet nem terem az idér. az elfajult vízjárta föld. Ah milly drágabeszéd tárgya itt a vízszabályzás, milly sovárreményvel van a miatt a föld népe is eltelve s majd hihellen, mennyire ismeri a nagy nevetek, melyekhez oly srososan kapcsolattak édes reményeik, mennyire elfutott Vá sarhelyi halálának híre, milly leveretve említék azt földművesek is egymás közt s mennyivel hobb ragaszkodást táplálnak már most az egyetlen gróf Széchenyi ón. mlga iránt s milly tiszta szívből rebegnek isten-éltessé a nagy hazafinak!

S z a k á c s y D á n i e l.
Horvátországi dolgok. (Zágrábmegyei közgyűlés folytatása). Nem rég bizonyos lapban olvastam, hogy közgyűléseinknél már, midőn a sajtómozgalmak a közélet lehető minden ágaiban vagy megszülik vagy előidéz- zik a célzott eredményt, a megyei körlevelezések kimon- dani: hogy a megyék körlevelezéseikről egyszer minden- korra lemondván, hagynak e szokásba vett izgatás, felszólítás és utasításokat a sajtóra, melly tágasb és bővebb kö- rűnél fogva ez útát célirányosabban, rövidebb idő alatt, s több sikerrel futandja meg. A gondolat nem épen rossz, sőt teljes jónak lehetne mondani, ha sajtóviszonyaink mások lennének; ha az okokat és körülményeket bizonyos kérdé- seknél a sajtó is épen oly hiven s korlátozatlanul sorol- hatná el, mint például a körlevelek teszik; de így, a mint t e n g e n i l á t j u k, most i d ő s z a k i s a j t ó n k a t nemcsak nem helyes a főnebbi okoskodás, sőt azt egyene- sen ártalmasnak mondhatni, mert politicusink már az 1825ki országgyűlésen kiléptek ugyan némileg a reform ösvényére s azon időnként meglehetősen lépéseket tőnek e- löre, míg elleneik majd annyit hátrafelé s ezen időtől fog- va a publicisták úgy mint a sajtó szüntelen emlegetik: hogy oly nemzetnek, minő a magyar, melly az „átalakulás sta- diumán“ áll, folytonos kapacitációra, demonstrációkra van szüksége. Már kérdem: történhetők é ilyen kapacitációk sajtó útján úgy, és oly értelemben, a mint az alkotvány re- formerei azt milliók érdekében kívánatosnak s kielégítőnek tartják? A sajtó szóba hozhat ugyan egyes kórkérdéseket, melyek megannyi szívemelő nyitányai a nagyszerű átalak- ulási műnek, de midőn létesítésre kerül a sor, vagyis a valódi demonstrációra, ekkor nem ritkán, nehézségekkel ta- lálkozik.

Nem! a körlevelezések időszaka nem járt le még; sőt ha valaha, most van azok virágzó időszaka; mert a sajtó hiányait pótolják, az eszmék rejtettebb pontjait fejtik, a kedélyek, szándék és akarat által nyer irányt, melly a vagy ama kérdés létesítésére nélkülözhetlen kellék. Me- gyénk gyűlésében szinte találkozzunk illy körlevelekkel, ezek közt voltak olyanok, miknek hallatára megrendült bennünk a lélek, hogy lehet alkotványos törvényhatóság a hármas bércek honában így is vélekedhető! de voltak aztán olya- nok is, melyek szívet melegítettek, s az egész bensőt test- véri szeretet s a polgári szent kötelességek legőszintébb, legmagasztosabb ihletével áraszták el. Az első közt em- litendő szomszéd Varasdmegyének azon levele, mellyben Zágrábmegye rendéinek kevély önérzettel tudtul adatik: miként Varasd rendéinek van elég erejük saját ügyeiket rendezni, bajaikon segítni stb. Valóban egy részről a kacaját, pedig más részről a sajnot elfojtani erőködésbe kerül illyesekre. Mert miért üzeni ezt nemes Varasd megye? miért protestál Zágráb befolyása ellen? azért: mert a varasdi ö- rökös főispán elmozdítása által e megye az alkotvány e- gyik pontját látja sértettnek. Természetes! hogy Var. ez nem tetszett, mert a mostani Varasd nagyobb része főképp más megyei hason illyrekből áll, ezek pedig elvökké tevék: min- dent, mi magyar, elutasítani. Az Erdődy grófi család azon tagja, kire azelőtt Varasdmegyének tetteges kormánya biz- va volt, férfias kebellet szegült ellen azon indolentialis iz- gatásoknak, mik a megyében napirendre kezdének jöni, ezért

az illetők kegyét elveszté s a megyei kormány amazokinye szerint változván természetes, hogy az illyrek sérelem he- lyett hálát kiáltoznak. Bizony, bizony rossz dolog az a vak pártoskodás, sok szomorító példát lehetne ezt erősítőleg csak Varasd szomszédságából is felidézni! Így állván a dol- gok, Varasd belügyeibe hivatlan avatkozásról vádolhatni é Zágrábot? midőn szomszédjának szándékos bomlását sejt- ve, de melly a közre is kárt szülhetendő, felszólalt s a hajra figyelmezteté az öszses megyéket? ezzel Zágrábmegye a- zon alkotványos kötelességét teljesíté, mit Varasdnak is más megyébeni hasonló körülmények közt tennie fő felada- ta. Azért a rendek ezen dagályos szerkezetű levélben nem látván egyebet, mint egy tuhlitségében elszédült párt bo- szujának nyilait, azt azon kijelentéssel vették tudomásul, hogy akkor, midőn a varasdi krízis ellen felszólaltak s arra az egész országot figyelmeztették, csak az alkotvány sza- badságán örködő kötelességüket teljesíték, e hitben pedig élni sokkal kellemesb és megnyugtatóbb, mint bomladozás s viszályoskodás közt kurjongatni.

A második helyen említettékből először is Pestme- gyének azon levele olvastatott, mellyet martusi közgyűlé- séből intéze hozzánk azon felszólításunkra: küldené meg a horvát ügyekben Bécsbe járt küldöttség tagjainak név- jegyzékét. A levél olvasása közben minden név kikiallítását a tetszés s rokonszeretettel hangos zaja üdvözlés közakarattal elhatározatott: hogy ezen küldöttség tagjai az ivadé- nak is szeretői emlékül szolgálás végett jegyzőkönyvbe íg- tattassanak s hogy némi morális jutalom, mi ugyan igen csekély s mire az illető jeles egyedek nem is számítottak — az élőknek is adassék, őket a majd e megye számára kine- vezendő főispánnak a rendek ajánlani fogják táblabírák koszorujába fűzetés végett. — Utána Nógrádmegye levélét tárgyalók, mellyben mi is felszólítottunk, hogy a Horvát Ist- vánféle könyvtárnak muzeumunk számára leendő megsze- reztetése végett szinte járulnánk közbe; melly felszólítást, hogy elhamarkodásról ne vádoltassunk, az utasításokkal foglalkozó országgyűlési választványra biztuk adandó ja- vaslat végett. Itt úgy látszik, mintha rendéink bujósdi aj- tócskát kerestek volna, mert hisz ennél sokkal fontosabb jelentékü kérdésekben azonnal a közgyűlés folyama alatt, még pedig erőlyesen intézkedtek, vajjon miért kelle hát é- pen e tárgyat, melly igen világos, a választványi rejtélyes utra terelni? Hja! ennek is megvan saját oka, mint a vilá- gon mindennek. Az illyrek nem tarták helyesnek, hogy mi a pesti muzeum gazdagítását eszközöljük akkor, midőn ma- gunk is illyet szándékozunk létrehozni Zágrábban; s vall- juk meg, ha e vállalatnak nem iller, hanem horvát szín, ezim és név adatik, helyén lesz azt, mint közvetlenül miénket pár- tolni, s ezért — úgy hiszszük — az anyaország sem fog neheztelni. Egyébkint a dolog még nincs eldöntve.

Következett a zalai levél. Hála a Nemzeti Uj- ságnak, hogy ezen jeles s minden tekintetben kimerítő leve- letet compromittálni méltóztatott, mert a zágrábi német lap azt után fordítván s a P. Z. — melly nálunk is sok kör- ben forog, szinte tollára méltatván — ez által mivel contra- ria juxta se posita magis elmescent, az lett, hogy mi ezen körlevelet csakugyan jól megértettük, mit aligha megér- hettünk volna egyszeri felolvasatásból. Mély esend foglalá el a teremet, minden fül megfeszíté figyelmét. Az ellenpárt, hogy legyen neki mit kihalászni szákmányul, s a másik: hogy politikai hitvallását, melly eddig csak nyolcz pontból állott, tizenkettőre egészíthesse. Úr, pap, tisztviselő, tanu- ló, kézműves, bockoros — mind mind legnagyobb részvét- tel figyelt. A levél elolvastatott, mi megértők Zalát és fel- fogtuk az eszméket, az okokat, mellyek valódi tényeken ala- pították. A hatás általános, kivétel nélküli volt; mert azok is, kik ostromlóku keltenek föl, kénytelenek voltak a levél lényegét hitőkben elismerni, s csupán a formásokban kerestek gyámokokat, mit lelők nem vala nehéz, minthogy azon sérelmek, miket Zala tények gyanánt felhoz, diploma- tie nem adattak tudtál a nemzetnek. Az ellenzék szóno- kai, vagyis maga nemes Zágrábmegye legnagyobb része e levelet a mostani politikai élet körülményiből kifolytnak ta- lálta, örömmel ismérték ezen levélben ama férfúra, kire el- lenünk is oly hiven s nem ritkán szerettek hivatkozni egy és más kérdéseknél; nem vala más hátra, mint azokat nem- csak elfogadni, de cselekvésinkben iránytú gyanánt ki is tűzni. A kormányi eljárásnak ezekre vonatkozólag közelebb mult országgyűlés óta egész sorozata áll előttünk. Deák Fe- rencz oly nevezetesség, kit nemesak e hon szeretettel vall magáénak, hanem ugyszólván európai celebritás; mert hisz a lángésznek hazája a széles világ; s azért midőn a valódi érdemnek ezen eleven monumentumát pártnézetekből gya- nusítottani látjuk, önkénytelenül is a romlásnak indult gö- rög és római nép jutnak eszünkbe, mellyek jeles férfiakat nemesak gyanusítottak, hanem számkiveték is. Zágráb nem illy nézetekben él, hiven öleli a zalai hangokat s azokat használni ott, hol kell, el nem mulasztandja. Az illyrek szinte hallaták e tárgyban magukat s mi vártuk: mi az ő vélemé-

nyök? de hasztalan vártunk, mert ők viszhangjai az annyí- szor és olly sok helyütt elmondottaknak, hogy t. i. a kor- mány eljárása törvényes, alkotványos és megróhatlan; ma- ga azontény is, hogy a részek vissza- csa toltatása 10 év mulva sem teljesítetett, még nem sérelem, mert lehetnek olly körülmények, mik a végrehajtást gátolhatják. Egy ügyvéd a vörös sipkások kö- zül, a zalai levélnek különösen azon pontját ragadá meg, melly a részek visszszakapcsolatásáról szól s per analogiam indítványozá: hogy Dalmatia s a szegniai kerület is csa- tottassék vissza — természetesen Illyriához! Az ellenzék ezen indítványt olly módosítással fogadá el: hogy a zalai le- vélhez bővebb érthetőség végett tétetni fog, mikép az or- szággyűlés sürgetni fogja: hogy a részek visszacsatolta- tása alatt Dalmatia, Szegnia (Zeng) és a varasdi örvidek bekebelezetése is sürgetessék. Általában — a levél ellen csak 4en, mellette pedig majd a végtelenségig szólottak.

Hozzánk érkezett azon k. k. rendelet is, mellyben a megyének tudtál adatik gr. Apponyi Györgynek másod fő- kancellárrá kinevezetése. A többi tárgy beléletünket illet- vén, hallgatással mellőzöm. Murat áji.

Erdélyi ügyek. Alsó-Fejérmegyének május 11én tisztújító gyűlése volt. De mivel a rendek a kijelölési ki- lenczes számot nem fogadták el, a felsőbb tisztek választá- tása elmaradt s csak az aljegyző, szolgabírák, raktárbi- ztosok, tizedtárnok és székező bírák választattak meg. Al- jegyző lett Kovács Elek; a szolgabírák megmaradtak, Tö- vési Lőrinczet kivéve, ki helyett Juhász József lón. A felsőbb rendeletek közül érdekes volt a zsidóknak az ottani birto- kosok kívánatára Alvinczről leendő kiűzetésüket paran- csoló intézkedés, mellyre is feliratni határozatott, hogy miután az ottán lakó s régen megtelepült zsidókat odavaló polgároknak szükség tekinteni s ezek törvény szerint Ká- rolyfejérváron kívül egyebütt nem is lakhatnak, oda pedig most a nép megszorult száma miatt nem telepíthet- nek, e rendeletnek csupán a szegődvényes (conventionált) zsidókra nézve tulajdonitnak némi kötelező erőt. A rectifi- catorok ügyében kirendelt bizottság beadvány munkálatát, máj. 14én tárgyalás alá vétetett s megállapítottat a szeg- gényesség terhei könnyítéseül, miként azok száma 29től 14re csökkentessék, s ezek fizetése legyen a közelebről e tárgyban lejött kormányzati rendelet szerint, azaz: olly fi- zetés, mit a tartományi pénztárból vesznek s e mellett 1000 forinttól 5 frt. Szóba hozatott a szász telepítés is, ezt a rendek egyenesen nemzetiség-megdőntésre czélzótnak tekinték, habár a létesítést s az egész erőködést sokkal gyengébbnek tartják, semhogy e miatt hosszszas vitalko- zásba bocsátkoznának; azért határozatukban kimondák: mi- szerint a felséghez intézendő felírásukban egyfelől közö- netüket fejezik ki ezen bevándoroltatás ellen már téteti parancsolt lépésekről, másfelől pedig alázatosan kérik a fel- ségét, hogy a szászok által kített vagy kiteendő szegény lakosok ügyét méltóztatnék atyai szívére venni. A lható- ságok is fel fognak szólítani: hogy a szász földnek veszély- ben forgó oláh és magyar lakosai mellett szót emelni szí- veskedjenek. A 14kén tartott ülésben a főbírói jelentés, scontro és tiszti jegyzőkönyv bírálása tárgyalattat. A fő- bírói jelentés most is hiányosnak találattatott ugyan, de a mi kevésből állott, az is új bizonyossága az illy jelentés szüksé- ge- és hasznosságának. A scontro nem olvasták fel, ha- nem csak kézen forgott. A jegyzőkönyv bírálata gonddal volt szerkesztve, több híján és vigyázatlan kezelést hoz- napvilágra, így például azt: hogy a tisztség olly megyei e- gyednek, ki lopás és gyujtogatásért közkereset alatt van, utlevelet adott Oláhországba mehetésre. Ezen tiszti jegy- zőkönyv vizsgálata emlékezetbe hozá azt is: miszerint a ka- tonai és megyetiszti élelmészre, rovatokra s más tiszti eljárásokra nézve, már azelőtt 30 s néhány évvel igen üd- vös végzéseket hoztak a rendek, de ezen határozatokat az- óta levéltári por lepi; mostan tehát elhatározatott: hogy jövő gyűlésen vizsgálják meg újra s a czélszerűeknek találta- tandókat léptessék élelbe ismét. (E. H. s M. és J.)

Felső-Fejér megye május 7. és 8án tartott év- negyedes közgyűlésének nevezetessé tárgyai következők: Kolosmegyének a hongyülés tartását sürgető levele pár- toltatott. Krasznamegye és Háromszéknek a lólopások tár- gyában keletkezett keblő óvó rendszer Felső-fejérben is viszhangra talált, sőt e rendszer nemesak lovakra, hanem szarvasmarhára is kiterjesztetett s az ez iránt alkotott sza- bályok minden törvényhatósággal közöltetni rendeltettek. Árvi volt pénztárnok számadását beadá minden kezén levő irományal s ebből kitetszett: miként gondos kezelése alatt árvi tőkénk már 15 ezer forinton fölül emelkedett. Az ár- vi új pénztárnok jelen nem léte miatt az átadás nem tör- ténhetvén meg, hivatalos utoni átadatását határozzák a ren- dek. K. J. szolgabíró indítványára megyeileg határozatott: hogy minden falusi egyednek lehető kárai, ha a falu a kár- nak urát nem tudná adni, 15 napi megintés után a falu vé- tetnék meg. S. J. indítványa nyomán az elnöki megnyitóbe-

szédekben ezután a megye erkölcsi, szellemi, anyagi és egészségi állapotáról említés fog tétetni, hogy ebből, mint tükörről a megye állása kitűnően észszerű intézkedés törtenhessék, s e határozat főispán ónmglának meg fog küldetni. Tiszteletbeli jegyzőknek Nagy Pál és Bereczki József, táblabíróknak Csiszér Farkas esküttek föl.

Zarándmegye második évnegyedes közgyűlése május 5-én tartatott. A 4 óráig tartott gyűlés főbb eredménye következő: 1) A hazából kiköltözött b. Miske Ferenc javainak törvényes zár alá vételét s kezeletésükre gondnokok kinevezését tárgyzó leirat a megyében köröztetni határozatott. 2) Körösbánya város közönségét népiszkoláink számára a városi pénztárból ajánlott évenkénti adománytól egy most olvasott kormányzati leirat felmentetni rendelvén, a rr. újabb felirást határozta, melyben hivalkozni fognak a kormányzati azon korábbi leiratára, melyben a rr. felhatalmaztatják a népiszkolai pénztár gyarapítása végett a helységeket segedelmezésre szorítani. 3) Pestmegyének a nádor ó fens. 50 éves ünnepélybeni részvételre szóló levelét, mivel a kitűzött határnap elteltén, hátrá a rendek akarnak is, benne részt nem vehetnek, tudomásul vették. Szintgy vették 4) Barsmegyének a sátoros cigányokat tárgyzó felszólítását is, melyre névze a megyének már van régiebb intézkedése. 5) Háromszéknek a keblében utazó vagy vásárra viendő idegen lovakra névze tett határozatát tudató levele kihirdetett. 6) Kolosmegyének az évenkénti országgyűlés tartatását sürgető levele, megjegyzvén, hogy e tárgyban már ez előtt és épen így intézkedett Zaránd is, pártoltatott. 7) Végre Zala, Zágráb és Pest megyék isméretes körlevelei melegséggel fogadtattak s követi utasításul adandó sérelmekül följegyzetettek.

Az E. Híradóban Maros-Vásárhelyről apr. 2-áról következő elbeszélést olvashatni: „Azon megyében, melyben a Kemény Pál, alias Guzmics Vaszi és Habakuk korai anyai való és valótlán regényre nyujtának alkalmat, névnap társaság gyűlt össze J. J. — nélr — falván ebédre. Volt köztük egy kerületi tiszt, egy járási duló, egy árvabíró, egy jegyző, egy derékszékbiro, két nyugalmazott hadnagy s több számfelüli t. bíró a megyeiek sorából. A társaság tagjai a mérsékleti egyletnek mind igen buzgó részvényesei a vendéglési ünnepelt valóságos bachanalikákká aljasíták az által, hogy ebéd felett a bort mérges ó szilvapálinkával kezdték vegyíteni s inni, s mi esoda: ha a mérges ital büvös erővel veré le a társaság tagjait; már délután, midőn a társaság helybeli birtokos S. S. hez vonula folytatni a borkar szentelt ünnepet, a pálinkás bor annyira elszédíté a társaságot, hogy csak nevesítéses tántorgások közt mehetének le — vasárnap levén — az utcára csődült nép gúnyolási közt a lakomára, s itt aljas verekezés zajában lelétek m. moradta kedvöket. Sz. S. kebelbeli árvabíró részeg dühhél von s z o l á k i a helybeli duló testvérét, és a nyílt udvar közepén, senkítől nem gátoltatva, agyba főbe veré s annyira összerontá, hogy alig leheté őt járása falvainak éleiben visszajárandékozni. Míg a testvérmészárlás ekként folyt az udvaron, ben a K. tiszt ur ugyan testvérét verte össze vissza, ki hatalmas sírás közt állott ki az udvarra, maga mentségére égrekiáltó panaszok közt hívá az udvar körébe csődült köznép véleményét. A tréfa (?) alatt bealkonyodott, s a társaság egy része — nem tudni: belsőllőn vagy borsympathiából? — közel F. ny folyóba hullt, honnét a csillagok világánál bizonyos r. falvi cigányok vonszolák ki. Volt még azon tréfa is, hogy a verő és vert két tiszt a hatóságuk alatti faluban bírót és hitességet csődítettek össze, bilincset hozatva a verő és vert testvérek megvasaltatásukra, de a józan póroknak több eszök levén, tiszt uraimékat kinevelték. „Ehez sem kell ám commentár!”

A belső szolnokmegyei tisztség, a M. és J. szerint május 13-kán vevő volt főispánja ifjabb gróf Bethlen Páltól ünnepélyes bucsuját. Idősb főbíró Nemes József vezeté a küldöttséget, ki érzelemdús beszédében gyönyörűen tolmácsolá azon közszeregetet és bizodalmat, melyel a derék férfiu iránt a megyei rendek viseltének, kit tíz évi köztük tartózkodása óta minden párton fölüemelkedett szilárdaságban, részrehajlatlan igazságszeretetében sem a hatalmasok tekintete, sem polgártársai heve meg nem tántortott. Élénk színekkel festé a megvalási fájdalom, melyet csak az enyhíthet némileg, ha a sok viszontagságot átélte s viharokkal küzdött megyének vezetése egy ollyminden tekintetben érdemes hazafira bizatik, mint Bethlen Pál volt. A megye politikai élete igen egyhangu, mondhatni, pangó állapotban van, közgyűlés több mint fél év óta nem volt (szópen vagyunk! ezen őszinte vallomás a főnebbi glyceriával miként egyeztethető?) szóval: egy erélyes s hazafui buzgalmu főispán hiányát nagy mértékben érezhetni. — B. Szolnokmegyében a nagybányai postauton az ugynevezett „borszói” szorosnál történt borzasztó hegyomlás, mely a közlekedést megakasztá, a közbőra munkás és érdemes alispán P. D. két ezer ember segítségével négy nap alatt ke-

resztül vágatá s az országutat könnyen járhatóvá tevé; s hacsak az elemek rombolása nem ostromolja, bizonyosan jó időig állandó lesz s így azok véleménye megezőfolva, kik ez óriási munkának állandó sikert nem jósoltak.

Dézs város határkörén május 18-án délután délnyugatról sötét fellegek vonulának fel, melyekből félóránál tovább lat nehézségű jégdarabok hulltanak, mi a nagy Szamos partjával szomszédos falvak aratási és szüreti reményit meghiusítá. A kolosvári felosztott színésztársaság egy része most itt (Dézsén) adja mutatványit; Hegedűs mint vendég lépett fel többször; Gyulai méltó tapsokat arat. — Néhány württembergi család e városban is bolygong. Egy családfőt 5 — 7 apró gyermek kísér. Reájok tekintve eszünkbe jut Fáraó hét szék esztendeje; képükön a családás ijesztő váza. Imádkoztatok Roth pap lelkeért, mert ő nem tudá, mit cselekedett. — Hír szerint június 15-dikén a megyének gyűlése leend. Főispáni kinevezést várnak a rendek. A megye jó és lelkes fiainak egy közohajtása van azon férfilit látni kormányuk élén, kinek a haza javára czélzó vezércikkével az Erd. Híradóban gyakran találkoztak. — Magyar-eseztvei Miske László ns Felső-Fejérmegye érdemteljes táblabírája, hosszabb sorvasztó hidegtelek következtében kora 54 évében Nagyszébenben május 12-én; Kendeffi Elekné szül. gr. Mikó Borbála a felsőbb körök tisztelt aszszonya pedig hosszszas betegeskedés után Szászvároson május 19-én jobb életre költöztek. Béke poraikra.

Énekiskola. A pestbudai hangász-egyesület kormánya alatti nyilvános énekiskola némelly jelesb növendékei az intézet pénzereje gyarapításul jövő szombaton (június 6-kán) délelőtti 11 órakor Pesten a városi nagyobb redutteremben adandják folyó évi vizsgálati „dallversenyüket”, melyre mérsékelt belépti díj mellett (számjegyes székért 30 kr., második helyre 10 kr. pengő pénzben) a budapesti t. cz. múpártolók s a hazai miveltés haladásának előmozdítóji ezennel számos megjelenésre tiszteletteljesen. Kéretnek a részvényesek közgyűlése határozatából Mátray G. a or énekiskolai igazgató.

Testgyakorló-intézet. A pesti testgyakorló-intézet részvénytársulata folyó évi június 15-ikén délutáni 4 órakor intézeti elnök t. Szentkirályi Móricz ur elnöklete alatt a vármegyeház teremében tartandja ez évi rendes közgyűlést, melyre a t. cz. részvényes urak tisztelettel hivatalosak. — Tárgyai: 1) egy intézeti pártfogó, igazgatók s választványi tagok választása; 2) az alapszabályok módosítása s megváltoztatása; 3) az 1845-ik évi számadás előterjesztése. E közgyűlésbe mindenkinek szabad bemenet. Pest, máj. 29. 1846. A pesti testgyakorló intézet korm. választványja által.

Budapesti napló. (Június 4-én.) Hiedelmünk szerint nem kezdhetnők kedvesbéllel újdonságinkat, mint azon hírral, hogy a lelkes hazafiság újabb gyümölese, az iparműtár Nagy József ur igazgatása alatt jelen vásárok megnyitá; (Bálvány utca Blühdorn ház 213 sz. alatt) Milly sikert ígérhetni ezen a hazai ipar virágoztatását előmozdító intézetről, elég annyit mondanunk, hogy Nagy József vezérli ügyeit. Most nincs egyéb hátra, csak hogy a már eddigi kérdézősködést még több kövesse. Azért legcélszerűbb lenne mennél számosab fiók ipartárt alakítani, hogy az iparműtár mentül többre s hatályosabban árasztassa ki jótékony befolyását a hazai iparra; kinek tehát nélkülözhető pengő forintja van, iparműtári jegyet váltand s azzal reménye lehet 100 ezer, vagy 1000 pengő forinthez. Kellemessel kezdtük s nagyon fontossl folytatjuk, mire csakugyan ki is kérjük érdemes olvasóink figyelmét, halljuk! A madridi kalap újra beköszönt előfizetőinél hogy hogy? kérdi tán a kíváncsi olvasó; csak lassan nem megy az olly hamar; köszönjék meg a t. olvasók, hogy nem fizetnek e fontos hírt! A Nemzeti Ujság 214. számában azt mondja, hogy Algírban is francia akademiát akarnak alapítani s hogy Bugeaud, az öreg Haudegent is elnökének ki-elnökének! Nem tudom, mit teend Bugeaud, ha a Nemzeti ujság ez alapos hírt hallandja, hogy t. i. általa nevezet ki más olly hivatalra, melyet maga is kész lett volna elvállalni! Szegény Bugeaud! mit vétettél te a Nemzeti ujságnak, hogy az öreg Haudegent elődbe tevél de vigasztalódjál! A Nemzeti ujság bizonyosan szerföltt rohanva haladónak tart (bár a francziák másnt mondanak) s fel akar tartani rohanásodban s e rettentő s leverő hírral, mellynél csak az a jó szerenese rád névze, hogy eddig még magad sem tudsz e fontosságról sem mit, s azért sietünk megnyugtadni, hogy mi e hirt az Ungar maj. 26. 1233. számában így olvastuk: Algírban is francia akademiát akarnak alapítani s Bugeaud tábornokot, az öreg bajnokot, Bloch Móricz zsebszótára szerint az öreg vasgyűrőt (Haudegen-sabreur) elnökének kinevezni. Bár tehát a Nemzeti ujság az öreg Haudegent, mint személyt állítja is az akademia elnökének, szerintünk mindazáltal, mivel az öreg Haudegen nem más mint te magad, még is csak te lészesz az elnök. — Hallottuk, hogy mult szombaton történt a vasuton az első halál. Egy mesterember a vasut mentében valahová akarván menni, megkéré a mérnököt: venné fel a homokos kocsiira; ez szivesen engedett kérelmének, s az ember leült egy kocsi hátulsó deszkájára lefogtatván lábát a két kocsi közti térbe; a második órháznál megállottak, valamit vizsgálni kívánt a mérnök, elvégezvén dolgát, jel adatik a tovább menetre, de a hírtelen lökés által a mesterember elvesztvén a súlyegyet a két kocsi közé bukkott. A mozgony ugyan mindjárt megállott; de még is későn, mert egy kerék átmenvén testén, élet nélkül húzták ki a kocsi alól. Szegény! nem hitte

volna, hogy Pünköszt napját nem érendi el! Meg akarta kimélni a kis utat s éltét veszté! — A Pesti hírlap újdonságzója azt írta minap, hogy a kocsigyártók új kocsijaikat a czukor utcán kétszer vontatták végig s ha el nem törtek, bizonyosak voltak tartóságukról. Mi az illatgyárosoknak tudnánk ajánlani egy utcát, melyen ha csak egyszer átvendik illatárúikat, s az utca szegletén még érzendik eredeti szagukat, úgy biztosak lehetnek, hogy azt soha sem vesztenék el. Es eza város major utca. A budai fonógyár Hild építész igazgatása alatt már épül söt a gépekis megvanak. — Régen furta oldalunkat, végre csak kimondjuk: hogy a Religio és Nevelés, a Nemzeti Ujság és az Ungar majd minden lapjára nyomja, hogy ok magyar papirost használnak, valamint e lapok is 1839-től kezdve a flumei, nagyszabosi s már több év óta a hermaneci géppapirt, azért ezélszerű lenne: hogy teygen hasonlót minden a kéthazában megjelenő bármilyen nyelvű lap: mifele származásu papirost használ? — Napokban furcsa kis történetét hallánk, mely följegyzetésre méltó. Bizonyos ur kérdezte: mellykébe jár a pesti társalgási bármilyen névű köröknek, ő kettőt nevezett meg, de azt mondá, hogy a csendesebbe jár, mert a másikkban csupa literatusok s tudósok vannak, már pedig miről beszélhetni illy emberekkel? (köszönjék meg szépen a pesti kör érdemes tagjai) ő tehát inkább azon testülettel tart, melly csakugyan megmutatá, milly szabad s eltántorithatlan a magyar ifjúság nagy része? Azonban csak azt sajnáljuk, hogy nem tudhatjuk meg, hogy már aztán mifele emberekkel beszélhetni valamiről; mert ha legalább azt mondotta volna, hogy azon érdemes urakkal nem lehet semmi ostobaságot beszélni, ugy mi magunk is utasíthattuk volna olly társulatba, hol bizony okos szót alig fog éltében hallani! — Hartleben és Altenburgernál megjelent, s általok minden hiteles könyvtárban kapható „A hóhér kötele” írta Petőfi Sándor. Szerzőnek az irodalom terén avatott s kedélyes tolla sokkal isméretesebb az olvasó közönség előtt, semhogy ezen újabb művét, keresett szavakkal kelljen ajánlani; ő egyik termékeny tollú költője a magyar földnek, s mint illyen jelen művével egy újabb repkényágot tűzött koszorújába. — Ma délután fog tartatni Rákos gyepén az idei első löverseny; eredményéről jövő számunkban. — Epen midőn e sorokat írjuk, jun. 2-kán délután 3 óra tájban kondulnak meg a vészharangok órák és órátan tornyainkban, azt hirdetik: hogy a soroksárintezében a tűzőri laktanya istállója belül hihetőleg pipától vagy szivartól meggyült. Mit az onnan felgomolygó füstleleg leghivebben tanusított azt nyilvánítva egyszersmind hogy ott valódi tűzorség szállásol. A fedél elégté után a nagy szél daczára is elfojtatott a tűz — Heckenast G. könyvkereskedésében megjelent a „Szónokok könyvének” negyedik kötete is Szalay Lászlótól szerkesztve. Tartalma: Chatam és Guizot. Politikusink s kiknek a haza polgári ügye lelkükön fekszik, sietni fognak e jeles gyűjteményt küll- és beltartalmilag saájókká tenni s azt hazánk javára fordítani. — A héten megnyit medárdi vásárra tömérdek ember s küll és beföldi áru gyűlöneg. Az ide seregűk jobbadán szárazságról panaszkodnak, mi ha egyebet nem is, de a korán s kedvezőleg beállott tavasszal remélt szén- és szalmamennyiséget tetemesen s okvellenül esőkenti — gyümölcs némelly vidéken semmi vagy igen csekély lesz a máj. elején volt kemény dér vagy inkább fagy miatt.

Portugália.

A Minho-tartományi és szomszéd kerületekben april közepe táján kiűtött zendülési mozgalmakról bővebb adatok e következők: Braga város april 15-kén legnagyobb zavarban volt; minden ház elzáratott. Prados, Lago, Turiz s egyéb helységebeliek fegyveresen jöttek a városba e kiáltózással: az alkotvány, királyné s adócsökkentés! A Bragában állomásozó 82. számú gyalogezrednek sikerült ugyan a betolakvókat 16 halott és sebesült vesztéssel visszanyomni; azonban a katonaság erősítés nélkül tovább alig szeműlhet ellen, miután Soutello, Villa Verde, Gico de Regalados s egyéb helységek az említettekkel egyesülve újabban a város ellen nyomulának. A bragai tiszthatósági kar ugyanazon nap felszólítást bocsátott ki s a kerületi lakosokat engedelmességre inté. April 16-kán a hatóságok a közpénzeket az ezredi laktanyába vitték biztosságot; az ezred valamennyi küll levő osztálya parancsot kapott gyors benyomulásra. Valamennyi egyházban vészharangok zúgnak a város környékén s előjáróik mind ez utóbbiba menekültek. Hasonlag szól egy levél Guimaraesből april 15-kéről: „Néhány közel helység lakosai ma fegyveresen nyomultak a városba azon szándékkal, hogy a kerületi hatóságnál találtató s adóra vonatkozó papirokat megsemmisítsék. Miután a városi hatóság előadásai mit sem használtak, csakhamar ténylegességre került a dolog; azonban mind a fegyveres rendőrség, mind a Bragában állmásozó ezred később érkezett osztálya kénytelen volt a tért odahagyni. A házak ugyan mind be vannak zárva, de a lakosok, a földnéptől nem bántatva, szabadon járnak s kelnek az utcákon. A föld népe — így hangzék a hír Portóban april 17-dikén — hatalmába ejté végre a kerületi kormánylatot s minden adóra vonatkozó irományt elégetett. 17-kén Portóból több ezredosztály vala oda indulandó. Egy szemtanu hiteles levele Guimaraesből erősíti a fenebbi tudósításokat s hozzátesszi, miszerint a betolagott pórság több ezer főnyire megy; a 7. d. sz. ezred egyik osztálya lefegyvereztetvén, a fegyverek a nép között osztattak el; ez utóbbi a börtönöket feltörté, az egész kerület fegyver és forrongásban áll; mindenütt e kiáltás hallható: „Eljen a királyné, halál Cabral miniszternek!” Bizonyossággal állítják, mikint Arcos, Barca és Ponte de Lima lakosai is a népmozgalomhoz csatlakoztak s Barcellos és kör-

nyéke szinte heves forrásban van. — April 21-dikei portói hírek szerint Cabral igazságminister a 16d. sz. szorezredel Lissabonban gőzökre ült Porto felé — több Minho tartománybeli cortestag kíséri. Braga város 20káiig még fen-tartotta magát, Guimaraes azonban a zendülők kezeibe e-sett. A nép kebléből származott lázongásnak oka az adók folytonos felszökötése. Némely magány-tudósítások sze-rint pedig az elnyomott földnépet a miguelisták használják eszközül politikai czélaik létesítésére; egyikét helyütt a mi-guelisták ezt nyíltan is megvallották, az alkotványszerű ha-tóságokat elűzték s másokat neveztek helyökbe. Cabral Portóban a közhivatalnokokat mind egy zászlóalja soroz-tatá s tiszteiket előleg kinevezé. Egy april 29-kei portói hi-vatalos jelentés szerint a zendülők Braga környékéről né-hány helysége szorították. A coimbrai egyetem mintegy 200 tisztviselője az e'nevű kerületre is bocsatott fölfegyver-kezési parancsot magára nem érté, mire tüstint kormány-rendelet érkezett, miszerint a hátralevő hat hónapi fizetés-ből egy havi díj fizetessék ki. Minthogy minden politikai lap el van nyomva 'sa' tartománybeli tudósítások magányleve-lek útján csak igen gyéren érkeznek, természetes, hogy en-nek következtében a legkülönböfélé s részint nem kedvező hírek szállonganak. Így például april 29-kén beszélték, hogy az Almeida várbeli őrség fellázad; mindenütt számos elfo-gatás történt, maga Porto városban is készül zendülés 'stb. A kormány állása mindenestre súlyos és szabadulását csak azon egy körülménynek fogja köszönhetni, hogy miguelis-ták is keveredtek a játékba. — A coimbrai egyetem tiszt-viselői — egy két egyedet kivéve — csakugyan nem tel-jesítették a fölfegyverkezési parancsot; e' miatt később pa-rancs érkezett, hogy az egyetem zárassék be, erőyes felszó-lalások következtében azonban a' parancs teljesítetlenül maradt. — A földnépet leginkább azon rendelet ingerlé föl, miszerint minden halott, csak miután bizonyos pénzösszeg (körülbelül egy tallér) fizetett le érte, takaríthatassék el, s volt legközelebb oka a Minho tartományi lázadásnak. Minthogy az írásbeli közlekedés ugyszólván egészen ela-kasztatott, az ellenzéknek sikerült a' Diario do Governoba, mely mint gyanumentes nyíltatlanul küldetik az előfizetők-nek, egy a' nemzethez intézett felszólítást csempészni, melly-ben ez tartós és heves ellenállásra hivatik fel Cabral mi-nistersége ellen.

Anglia.

Maj. 17-dikén délután a' Clarendon-hotelben 49 peer tarta gyűlést a' védősdi pártból, köztük voltak Richmond (mint elnök) és Cleveland hercegek, Exeter marquis, Car-digan, Malmesbury, Lansdale, Ashburton, Stanley, Hastings, Beaumont 'stb. gróf és báró, nevezetesen számos irlandi földbirtokos. Mások írásban nyilvánították megegyezésüket a' gyűlés határozatában, így Beaufort és Buckingham herce-gek, Salisbury 's Westmeath határgrofik 'stb. Richmond hg után Stanley lord szóla, kinek föllépte lelkesedéssel üd-vözöltetett 's ki szilárd határozatát jelenté, miszerint minden erővel kész a' védősdiék elvét pártolni 's az alsóházban el-fogadott gabnabillt egész tehetségéből ellenezni. Ezen ha-tározat aztán közzéjessék lón. E' szerint midőn 18kán a' fel-sőházi ülésben a' gabnabill az alsóházból áthozatott 's Wel-lington herceg az első felolvasást indítványozá, legelől Richmond hg emelkedett föl 's a' bill ellen, mindjárt első

stadiumában, mely rendesen hallgatva megy keresztül, ó-vást téve, beszédében keserű kifakadásokat hallatott Peel ellen, szemére hányván végül az elnöknek, miszerint régi el-leveitől elpártolva, külföldi gyáva politikai félelemből cselekedett így. Peelt rögtön Brougham lord védelmezé, kinek „igen tisztelt barátjárti nemes buzgósága közneve-tésre gerjeszté a' magas gyülekezetet. Végül a' bill szavazás nélkül, először felolvasatott. A' második olvasás maj. 25-re határozatott.

Franziország.

Ibrahim pasa most Párisban a' nap arslánja, a' hir-lapok egész lajstromot vezetnek különféle látogatásairól. Maj. 10kén a' vakok intézetében volt; mulattatására rövid gyakorlatot rendeztek 's a' vakok egy hangversenyben tün-tetek ki magokat. Következett hétfőn jutalomosztáson volt jelen az aegyptusi intézetben t. i. a' néhány év előtt fiatal e-gyptusiak számára alapított ösművészeti tanodában. Az ünnepélyt katonai mutatóvány előzte meg; a' második osz-tálybeli első jutalmat Ibrahim fia Ahmed bey nyerte el. Erre a' tanoda előjárója becsületrendi lovagkeresztel ajándé-koztatott meg. Kedden Ibrahim a' követkamrai ülést látó-gatá meg. —

A' követkamra megkezdé az 1847ki költségvetés fölötti vitakozást. Choque nyitá meg azt, bírálgtván a' pénzügy jelen állapotát. Rosz pénzügyigazgatásnak neve-zé, hol nem tudnak a' hiányból kilábolni 's jövedelem-sza-porítás mellett sem létesíteni javításokat, miket mégis min-denki joggal várhat. Hir szerint az ellenzék, u. m. Thiers, Barrot, Billaut 'stb. a' költségvetési téren akartak a' kabi-nettel egy főütközetben megküzdeni. — Martinique szigeten a' saint-vincenti vulkán teljes működésben van. Folyton roppant füstoszlopok emelkednek belőle s közbenkőzben tűz-gomlyok balsors-hirdet világot öntenek a' szomszéd vi-dékre. Aztán tompa moraj hallatszik hasonló az álgudör-géshez, lökészerű ringásokat érezhetni 's minden pillanat-ban szörnyű katastrofának néznek elibe a' lakosok.

Oran és Milianából maj. Skaig terjednek a' tudósítá-sok. Ide, a' wedruinai hegylakosok elleni táborozásában érkezett a' marsal kormányzó, 's megtudá, hogy a' marok-kai császár egyik fia Taza mellett, mely város Uzda és Fez közt fekszik, tanyázott, hogy Abdelkader csapata igen nyomorult állapotban van, hogy a' marokkai kormány ren-dszabályokat tón, utóbbit vagy Algir tartományba vissza-kényszeríteni, vagy a' felső malviai termés nélküli vidékbe szorítani 's hogy végre a' kivándorlott Beni-Amerek egy nagy része, 300 lovas sátraik és nyájaikkal együtt Abderrahman szolgálatába álltak, ki őket segédsergei közé fogad-ni szándékozott. Bu Maza, Pelissier és Saint Arnaud had-nálbai által Dahrábol kiüzetve, Waransienis nyugati részé-be vonult, hol is daczára súlyos megsebesültének folytatá a' szent háboru-hirdetést. Aumale herceg, Abdelkader ü-dözletében Jussuff tábornokkal Dzsebel-Amurba nyomult. „Az algiri osztály majd minden serge — így ir a' kormány-zó — e' pillanatban nyugat felé tart, jobb szárnya a' tenger felé Dahrábol, dereka Waransienisben, bal szárnya a' dzse-belamuri kis pusztában.“ A' Párisban elterjedt hir, misze-rint Bugeaud marsal, Algirt illető bizottsági javaslatok miatt megboszankodva, elbocsátási kérelmét adta volna be, eddigelé még nem valósult.

A' sajtó Bugeaud marsal lemondását 's Aumale her-czeg algiri alkirályá emeltetését már bizonyosnak ál-lítja. E' körülmények közt a' küszöbön álló algiri vitakozás nagy fontosságot nyer, mire a' Journal des Débats a' Du-faure által szerkesztett bizottsági jelentésből közlésekkel készíti elő a' kamarákat és közönséget. — A' költségvetési tanácskozás nyugottan halad előre. — Maj. 22kén az igaz-ság és isteni szolgálat osztálya, aztán a' külügyinek egy ré-sze ment keresztül. A' választások közlegését érezhetni a- zon engedélyekre készsége, mik népszerűséget teremteni képesek. — A' földnép papjainak helyzete is részvétet ger-jeszte a' kamarában 's a' peesétör megígerte, mikép legkö-zelebb országgyűlésen e' részben törvényjavaslatot fog előterjeszteni.

Lengyelország.

A' katonai kormány legújabbán köv. szigorú rendsza-básokat hozott: 1) a' rendőrség határozott engedelem nél-kül, többé senkinek külföldre, még az Orosz birodalom, Po-roszország 's Ausztriába se adjon utlevelet. 2) Mindnyájan, kik a' forradalom alatt akkori hatalomkezelőktől valamely hivatatra nevezettek, előleg elzáratván, vizsgálat alá vé-tessenek. 3) Valamennyi idegen, habár tartózkodásukat utlevél biztosítja is, Krakót 6 nap alatt hagyják el. A' má-sodik pont következtében nagy része börtönbe fog jutni a' krakói polgárságnak.

Berlini hírek szerint a' porosz külügyminister Czar-toryski hercegnek gallicziai javai ellen rendeltár alá vétel iránti folyamodtát az ausztriai kabinetnél támogatni, hallo-más szerint, nem idegen azon föltétel alatt, ha ez utóbbi a' zendüléstől egészen elállván megígérí: miszerint jövőre a' fen-álló rend ellen netán intézendő bármí mozgalomban részt venni tartózkodik. Hir szerint a' herceg neje legközelebb Bécsbe szándékozik utazni. — A' czárné Salzburgból Prá-gán át Krakóba fog utazni, mely utóbbi helyen fogadására nagy előkészületek tétetnek. — Orosz Lengyelországból jelentik, miszerint az ismeretes Sciegiény lelkész, ki har-madfél év előtt forrongást indított Kielecében, ujjalag elfoga-tott 's bár alig üdült fel betegségből, bitófához vitetett. Azon pillanatban, midőn a' hóhér a' kötelet nyakára hurkolta, ér-kezett a' megkegyelmezési rendelet 's a' lelkész holtiglan szí-bériai bányamunkákra íteltetett. —

Törökország.

Maj. 13-dikai konstantinápolyi posta jelenti, mikint a' szultán 9kén San Stephanot odahagyván, utját Drinápoly felé folytatá. Meghalt Bujuk Csekmedzsében, 's következő nap Szilisztriába utazott, 11én Csorlu 's 12kén Luleburgaz-la menendő 's 13kán Drinápolyba megérkezendő, hol 4 — 5 nap szándékozik mulatni. Mindenütt, a' merre ment, öz-szegyűjté a' török előjáróságot úgy a' ráják főnökeit 's test-véri egyetértésre inté őket; utjának czélja gyomond alatt-valóji helyzetéről személyesen tudomást szerezni 's őket nemzet-és valláskülönbség nélkül atyai kegyérről biztosítani. Nagy mennyiségű himnlóttási anyagot vitetett magával ez utra 's különféle állomásokon a' török és keresztény gyer-mekekbe önjelenlétében ótatá azt, mely alkalommal a' szü-kölködőket mindennütt bizonyos pénzösszeggel ajándékoz-ta meg. Magában Bujuk Csekmedzsében illy módon 200 gyermekbe ótatott himlót.

Dunavizálás május 27én: 10' 5" 0" az 0 fölött,

44ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

Haszonbérlet.

A' nméltóság magyar kir. udv. kincse-tár rendelkezéséből a' megürült váci püspök-ség részéről ezennel közhírré tétetik: hogy az alább elősorolt királyi 's föllesuri ha-szonvételek, mellyek iránt, 's jelesen az a) alatti iránt f. esztendei october 2kán, a' b) alatti iránt szintén a' folyó esztendei octo-ber 31kén, a' c) alatti iránt szintén a' folyó esztendei september 30kán, végre pedig a' többiek iránt ugyan a' folyó esztendei de-cember 31kén szünnendek meg a' haszon-béri szerződésék. Az a) alatti ugyan a' fo-lyó eszt. october 2kától, a' b) a' a' tti szintén a' f. eszt. october 31től, továbbá a' c) alatti szintén a' folyó eszt. september 30től; végre pedig a' többi a' következő 1847k évi ja-nuár 1ső napjától számítandó 3 egymásután következő esztendőre folyó esztendei ju-nius 22kén délelőtt, 's mennyire a' szükség kívánandja, folytatólag délután, sőt másnap is, vagyis június 23kán Váczon, az igazga-tói épületben levő uradalmi irodában felső-bi jóváhagyás fentartása mellett tartandó árverés útján ujjolag bérbe adandók lesz-nek; jelesül:

- a) Vác városában az ugynevezett zsi-dó-konyha, tulajdon koscher bormérési jög-gal.
- b) Veresegyháza helységben „farkas“

- ezimű vendégfogadó a' háznál levő vete-ményes kerttel 's ezenkívül egy darab ká-posztásnak való földtel.
- c) Nagyszál hegyben, Vác mellett, a' 4dik rendű jelesen Kölbl József által bírt kőbánya.
- d) Váczon a' „zöldfa“ ezimű vendég-fogadó a' háznál levő veteeményes kis kert-tel együtt.
- e) Nagyszál hegyben Vác mellett a' 2dik rendű jelesen Félz József által bírt kőbánya.
- f) A' váci és verőzei duna-halászat.
- g) Verőze helység határában a' Mi-gazziburg alatt levő felső 3kerekű patak-malom, egy k s házi kerttel, 795 négyszeg ölnyi kiterjedésű kukoriczás földdel, ismét egy más 220 négyszeg ölnyi kiterjedésű kukoriczás földdel, továbbá 212 1/2 négy-szeg ölnyi kiterjedésű szilvás kerttel 's végre egy kised 's jelesen 50 négyszeg ölnyi kiterjedésű kender földdel.
- h) Ugyancsak a' verőzei határában Mi-gazziburg alatt fekvő felső ugynevezett templi koresma a' konyhabeli joggal, egy veményetes kerttel 's 4 kassás réttel.
- i) A' katalinai pusztában levő koresma.
- k) Veresegyház helység határában a' 1tő mellett levő alsó kerekű patakmalom.
- l) Ugyanazon helység határában a' kis-

- szent-miklósi helység határánál levő, vagyis a' felső szintén két-kerekű patakmalom.
 - m) Szada helység határában levő egy-kerekű patakmalom; végre
 - n) Szendehely helységben levő ven-dégfogadó és mézsárszék a' hozzá tarto-zó földekkel együtt.
- Berlini kívánók a' feljebb kitett helyre 's időre a' szokott száztól számítandó tíz

kamatos bánatpénzekkel, 's biztosításul le-kötendő értékeikről szóló hiteles bizonyít-ványokkal ellátva, azon megjegyzéssel hi-vatnak meg, hogy a' bérfeltételeket az ura-dalmi igazgatói hivatalnál árverés előtt is bármikor megtekinthetik, és hogy a' meg-ígért árak és bánatpénzek is kész ezüst-pénzben lesznek leteendőek. —

1-3

Haszonbérlet. A' főméltóság magyar kir. udv. kincstár rendelkezéséből a' meg-ürsedett váci püspökség részéről ezennel közhírré tétetik: hogy a' váci Duna-képez-te Kompkő sziget, melly iránt a' haszon-béri szerződés f. évi végével megszűnik, a' következő 1847. évi január 1ső napjától számítandó 3 egymásután következő eszten-dőre f. évi augusztus 31kán Váczon az igaz-gatói épületbeli uradalmi irodában felsőbb jóváhagyás fentartása mellett tartandó árve-

rés útján ujjolag bérbe adandó lesz; mi-nél fogva a' berlini kívánók a' feljebb kitett helyre 's napra délelőtt 9 órára a' szokott száztól számítandó tíz kamatos bánatpénz-zel, 's biztosítékul lekötendő értékeikről szóló hiteles bizonyítványokkal ellátva, olly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy a' bér-feltételek az uradalmi igazgatói hivatalnál árverés előtt is bármikor megtekinthetők, és hogy a' megígért árak 's bánatpénzek is kész ezüst pénzben lesznek leteendőek. — Kelt Váczon april 21kén 1846. —

1-3

Alulírott a' nagytiszteletű közönségnek ezennel alázatosan jelenti, hogy ruhabolt-jában, valamint eddig, ugy jelenleg is, számos ujjatila-dolmány, magyar nadragok, fe-kete sinórra készült menték, aranyra készült menték és bársony mellények aranya ké-szen találtnak; a' megrendelő uraságoknak a' legújabb divat szerinti lehető rövid idő alatt 's jutányos ár mellett szolgálta' aját egyszersmind ajánlja. — Ruhaboltja vagyon előb-bi helyén, ugy mint a' sz. ferencziek terén, a' kir. Curia szomszédságában fekvő Eg-genbergházban H u n y a d y L á s z l ó ezim alatt. — Kelt Pasten 1846ki május 24én. K l a s z y V e n e z e l polgári magyar szabó.

3-3